

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CLXXXVI. De statu religionis quantum ad ea, in quibus consistit
principaliter religionis status.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

lis rōnis, vř simili modo casus decidēdus propter rationē allatam.

¶ Ad alteram obiectionē dī, qđ rō non valet: quia vincula sunt duplicia, quōdā ferentia secū executionē, vt sunt vincula praeceptorū, & cetera: quōdā verō nō nisi mediante iudice habentia executionē, vt sunt vincula ad alias penas ligantia. Et ad hęc cōstat clarissime episcopus clarissime episcopi scopum non obligari, quia non subiaceat amplius prelati religionum, per quos exequenda sunt huiusmodi pene: & si aliqua ē vincula ad alias penas elset de ferentia secū executionē, non propterea ligarent episcopi: quia concernunt, vel supponunt sociale cōmunitum, a quo a solutiōne constat esse episcopi, ac per hoc ab omnibus spectantibus. & consequentibus ad illum. Et forte vincula omnium praeceptorum & ceterarum in regula & statutiū religiosorum interpretanda sunt, supposito cōsortio personarū, a quo episcopi est exemptus, vt patet. Nec maiorem habeo certitudinem quam dixerim.

QVAESTIO CLXXXVI.

De his que pertinent ad statum religionis, in decem articulis discussa.

¶ Super Quaestione 186. Articulus primus.

In articulo 186. dicitur in principio dubium occurrit circa rationem & conclusionem principalem. Primum est, quia conclusio principalis est, Religio perfectionis statum nominat. Ratio autem littera nihil aliud probat, nisi quod religio est antonomasice nomen perfectionis: & non probat qđ sit nomen statuum, vt clare patet in littera secundum est, quia nec est probatur littera, qđ religio sit nomen perfectionis, sed variatur terminus. Nā aliud est cōnunctio ad Deum p holocaustum sui, quod facit virtus religionis: & aliud est cōnunctio ad Deum per amorem, quem facit charitas. Ex ex supradictis constat, quod p-

eis legitime aliquis p̄ficiat, obediēdū tenentur, in quantum tenentur obedire statutiū regulę p modū p̄dictū, & suis superioribus, si quos habent. Propriū autē nullo modo hęc p̄t. Non n. paternā hereditatē vendicant quasi p̄p̄riā, sed quasi ecclēsię debitā. Vnde ibidē* subditur, qđ postqđ ep̄s ordinatur ad altare, ad qđ sanctificatur, qđ acquirere potuit, restituit. Testm̄ autē nullo modo facere p̄t, quia sola ei dispensatio committitur resū ecclēsiasticarum, qđ morte finit, ex qua incipit testm̄ valere, vt Apostolus dicit ad Hebr. 9. Si tñ ex concessione Pape testm̄ faciat, non intell̄ ex proprio facere testm̄, sed apostolica auctoritate intell̄ esse auctoritate potestas sue dispensationis, vt ei dispensatio possit valere post mortē.

ARTICVLVS PRIMVS.

Verum religio importet statum perfectionis.

¶ Ad primum sic proceditur: Vt qđ religio nō importet

statum p̄fectionis. Illud n. qđ est de necessitate salutis, non vř ad statum p̄fectionis p̄tinere: sed religio est de necessitate salutis, quia p̄ cam vni vero Deo religamur, sicut Aug. dicit in lib. de vera religione. Vel religio dicitur ex eo qđ Deū religimus, quem amiseram* negligētes, ut Aug. dicit in 10. de ciuit. Dei: ergo videtur quod religio non nominet p̄fectionis statum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Verum religio importet statum perfectionis.

¶ Ad primum sic proceditur: Vt qđ religio nō importet

statum p̄fectionis. Illud n. qđ est de necessitate salutis, non vř ad statum p̄fectionis p̄tinere: sed religio est de necessitate salutis, quia p̄ cam vni vero Deo religamur, sicut Aug. dicit in lib. de vera religione. Vel religio dicitur ex eo qđ Deū religimus, quem amiseram* negligētes, ut Aug. dicit in 10. de ciuit. Dei: ergo videtur quod religio non nominet p̄fectionis statum.

¶ 2. Præter Religio s̄m Tullii est, quæ naturę diuinæ cultū & ceremoniam affert: sed afferre Deo cultū & ceremoniam magis vř pertinere ad ministeria sacrorū ordinum, quā ad diuerſitatem statū, vt ex supradictis patet. ergo vř quod religio non nominet p̄fectionis statum.

¶ 3. Præter Status p̄fectionis diuidit̄ contra statū incipientiū, & proficientiū: sed et̄ in religione sunt aliqui incipientes, & aliqui proficientes. ergo religio non nominat p̄fectionis statum.

¶ 4. Præter Religio vř esse poenitentia loci dicitur in Decretis 7. q. 1. Præcipit sancta synodus, ut quicūq; de pontificali dignitate ad monachorū vitā, & poenitentię descendere locū, nunquā ad pontificatū relurgat: sed locus poenitentia opponitur statū p̄fectionis. Vnde Dion. 6. c. 6. sed Hierarchia, ponit poenitentes in iustimo loco. i. inter purgandos, ergo videtur qđ religio non sit status p̄fectionis.

¶ Sed contra est, quod in collationib. patrum dicitur Abbas Moyses de religiosis loquens. Iuniorum inedia, vigiliis, laboribus corporis, nuditate, lectio-nem, ceterasq; virtutes debere nos suscipere nouerimus, ut ad p̄fectionem charitatis istis gradibus possimus ascendere: sed ea quæ ad humanos actus pertinent, ab intentione finis specie & nomen recipiunt. ergo religio pertinet ad statum p̄fectionis. Dion. etiam 6. c. 6. Eccle. Hierarchie dicit, eos qui nominantur Dei famuli, ex Dei puro seruitio, & famulatu uniri ad amabilem p̄fectionem.

¶ Respon. Dicendum, qđ sicut ex supra dictis patet, id qđ cōi-ter multis cōuenit, antonomasice attribuit ei, cui p̄ excellētiā cōuenit: sicut nomen fortitudinis, vendicatur sibi illa virtus, qđ circa difficillima firmitatem asseruat, & tēperantia nomē uen-dicatur sibi illa uirtus, qđ temperat maximas delectationes. Religio autē, vt supra habitum est, * est

fectio in hac secunda non in prima cōiunctioe consistit. Et tamen in hac littera, assumpto qđ prima cōiunctioe conuenit antonomasice religiosis, sublimitur secunda cōiunctio. Et sic concluditur ex quatuor terminis, quod religio est nomen p̄fectionis.

¶ Ad primum dubium dicitur, quod quia præfens articulus nō querit, an religio sit status, qđ hoc ex istis prædictis de statu manifestum est: sed querit, an status religionis, seu religionum sit status p̄fectionis, vt patet ex titulo, & clarius liquet ex distinctione articuloꝝ huius qōnis, cum dicitur, Circa primum queritur decem. Primo, vtrū religionorū status sit p̄fectus: ideo rō ad conclusionē nihil dicitur de statu, sed de p̄fectione. Nec p̄terea reprehensione dignū est, quod in conclusione fiat mencio de statu: quia non apponitur in ea status tanquam substantia p̄fectionis, de qua formaliter qđ est, & conclusio non

¶ Ad s̄m dubiū dicitur, quod status qđ nominet p̄fectionis nō dicitur vno modo tñ, p̄ formaliter, seu cōiunctioe, sed multis modis: sicut nomina ad vnum quæstionem dicitur sanum esse de animali, medicina, & vna diuersimode, ita aliquod p̄fectionis nomen dicitur, quia ipsam formaliter significat & cōiunctioe, vt charitas Dei, & proximi. Et similiter status charitatis est actus p̄fectionis formaliter & cōiunctioe, dum actū dilectionis, in quo formaliter p̄fectio consistit, eligit. Aliquod vero p̄fectionis nomen est, quia factum p̄fectionis significat, vt episcopus. Et similiter aliquis p̄fectionis status est, quia p̄fectus est, vt status episcopi. Aliquod autē p̄fectionis nomen est, quia exercitiū & disciplina ad p̄fectionem significat, vt religio

¶ Sed contra est, quod in collationib. patrum dicitur Abbas Moyses de religiosis loquens. Iuniorum inedia, vigiliis, laboribus corporis, nuditate, lectio-nem, ceterasq; virtutes debere nos suscipere nouerimus, ut ad p̄fectionem charitatis istis gradibus possimus ascendere: sed ea quæ ad humanos actus pertinent, ab intentione finis specie & nomen recipiunt. ergo religio pertinet ad statum p̄fectionis. Dion. etiam 6. c. 6. Eccle. Hierarchie dicit, eos qui nominantur Dei famuli, ex Dei puro seruitio, & famulatu uniri ad amabilem p̄fectionem.

¶ Respon. Dicendum, qđ sicut ex supra dictis patet, id qđ cōi-ter multis cōuenit, antonomasice attribuit ei, cui p̄ excellētiā cōuenit: sicut nomen fortitudinis, vendicatur sibi illa virtus, qđ circa difficillima firmitatem asseruat, & tēperantia nomē uen-dicatur sibi illa uirtus, qđ temperat maximas delectationes. Religio autē, vt supra habitum est, * est

¶ Respon. Dicendum, qđ sicut ex supra dictis patet, id qđ cōi-ter multis cōuenit, antonomasice attribuit ei, cui p̄ excellētiā cōuenit: sicut nomen fortitudinis, vendicatur sibi illa virtus, qđ circa difficillima firmitatem asseruat, & tēperantia nomē uen-dicatur sibi illa uirtus, qđ temperat maximas delectationes. Religio autē, vt supra habitum est, * est

Paulo ante fin. c. v. l. 1.

Lib. 10. ca. 4. ante med. mo 5.

Lib. 2. de inuentione. in fol. 4. ante finem lib.

7. q. 1. capit. hoc nequaquam.

Cap. 6. non hęc a prim.

In collatione 1. c. 7. cur cap. prim.

Ca. 4. par. 1. non procul a fin.

Q. 141. ar. 2. & 1. 2. q. 61. ar. 3.

Q. 81. ar. 2. gio

gio anonomasice sumpta. Et similiter aliquis perfectionis status est, quia in exercitio ad pfectionem consistit, ut status religiosorum anonomasice nuncupatorum. Et qm a proximitate hmoi exercitij ad ipsam pfectionem ex sui initio, qd est holocaustu hois, pcpue apparet, qa hmoi holocaustu mancipatu hois Deo, qd i profetio ne religione inchoate sit, maxime proximitu est vniou charitatis ad Deu. idcirco auctor in litera ex illa vnione coclufit no ista, vt argm obijcit, sed approximatione ad istam. Et per hoc infert religionem nominare statum pfectionis, non formaliter, sed accessiue.

Hom. 20. inter med. & finem.

Q. 84. ar. 2.

Q. 84. ar. 1. ad 1. & ar. 4. ad 1. & 2.

Q. 84. ar. 5.

Hom. 8. in Marth. aliquantulu a med. to. 3.

In eodem articulo in rñsione ad quartum aduerte, q religio est penitentia locus eminenter, qm, vt in litera dicitur, exclusio impedimentoru perfectę charitatis, eminenter continet exclusionem occasionu peccandi, in qua consistit vera penitentia. Non. n. sufficit peccata deestari, sed oportet occasione peccandi pręci dere, si vera penitentia opera datur. Ablatis aut peccatis, & occasione peccandi, etsi ablata sint impedimeta charitatis, non propterea ablata sunt impedimenta perfectę charitatis. Sed contra ablatis impedimentis perfectę charitatis, sublata sunt impedimenta charitatis, quę sunt peccata, & occasionem peccandi. Et quia religio tollendis impedimentis perfectę charitatis vacat, ideo religio eminenter est penitentia locus, non sicut Sol est eminenter calidus: sed sicut homo est excellenter habens vitam, & sensum.

quedam uirtus, per qua aliquis ad Dei seruitiu & cultu aliquid exhibet. Et ideo anonomasice religiosi dnr illi, qui se totaliter mancipat diuino seruitio, quasi holocaustu Deo offerentes. Vnde Greg. dicit sup Ezechielem. Sunt quidam, qui nihil sibi metipsis reuerant, sed sensum, linguam, vitam, atq; substantiam, qua perceperunt, oipotentu Deo immolant. In hoc aut pfectio hominis consistit, q totaliter Deo inhareat, sicut ex supradictis patet: & secundum hoc religio perfectionis statum nominat.

AD PRIMUM ergo dicendū, q exhibet aliqua ad cultu Dei, est de necessitate salutis: sed q aliq se totalr, & sua diuino cultu dēputet, ad pfectionē ptinet.

AD SECUNDUM dicendum, q sicut supra dictum est, * cum de virtute religionis ageretur ad religionem pertinent non solum oblationes sacrificioru, & alia hmoi, quę sunt religioni propria, sed et actus oium virtutum fm qd referuntur ad Dei seruitiu, & honorē, efficiuntur actus religionis. Et fm hoc, si aliquis tota vita suam diuino seruitio dēputet, tota uita sua ad religionem pertinebit, & fm hoc, ex uita religiosa, quam ducunt, religiosi dicitur qui sunt in statu perfectionis.

AD TERTIUM dicendū, quod sicut dictū est, * religio notat statū pfectionis ex intentione finis. Vñ non oportet q actus est in religione, ita sit pfectus: sed q ad pfectionē tēdat. Vnde super illud Matth. 19. Si vis pfectus esse &c. dicit * Origenes, q ille q mutauit pro diuitijs pauper-

Super Questionibus 186. Articulus 1. I N ar. 2. eiusdem q. 186. perspicere quomodo littera procedat proponendo timentem modo quo aliquid spectat ad perfectionem

tate vt fiat pfectus, non in ipso tpe, quo tradidit bona sua pauperib. sicut omnino pfectus, sed ex illa die incipit speculatio Dei adducere eum ad oēs virtutes. Et hoc modo in religione non oēs sunt perfecti, sed quidam incipientes, quidam proficientes

AD QVARTUM dicendū, q religio status principat est institutus ad pfectionē adipiscendā per quadam exercitia, quib. tolluntur impedimenta perfectę charitatis. Sublatis aut impedimentis perfectę charitatis, multo magis excluduntur occasiones peccati, per quod totaliter tollitur charitas. Vnde cum ad penitentē pertinetur causas peccatorum excideret, ex cōsequenti status religionis est cōuenientissimus penitentia locus. Vnde i Decretis 33. q. 2. c. Admonere, constituitur euidam, q vno rem occiderat, vt potius monasterium ingrediatur, quod dicit esse melius & leuius, quam quod penitentiam publicam agat remanens in seculo.

ARTICVLVS II. Virum qualibet religiosus tenetur ad omnia consilia. AD SECUNDUM sic procedit. Vñ q quilibet religiosus tenetur ad oia consilia. Quicumque enim proficitur statū aliquē, tenetur ad ea quę illi statū cōueniunt: sed quilibet religiosus proficitur statum perfectionis, ergo quilibet religiosus tenetur ad omnia consilia, quę ad perfectionis statum pertinent.

¶ 2. Pret. Greg. dicit sup Ezech. q ille q pretens seculi delerit, & agit omnia bona, quę valet, quasi iā Aegypto derelicto, tenentia ad perfectionem. Affirmant est, Tenetur ad illa dumtaxat consilia, quę determinate sunt in regula suę professionis. Probatio vniuersę est, quia dicitur: lunt vix constitutum ad perfectionem. circa hęc dicta dubium vnum, an cum in hac regula Tenetur religiosus, seu peccata, ita ex conueniente vinculo & peccato culpe mortalis: an de vinculo in determinate. Et est ratio dubij, quoniam conuenientiale peccatum importat videtur obligare ad hęc consilia in regula taxata, non importat peccatum mortale. Ad hoc dicit q pretens littera loquitur de vinculo in eoi, & non determinate ad mortale, vel vinculo nihil obstat littera, si graua materie modo veniale, modo de veniali. Insuper autem dicitur q mortalem transgressionem, vel omniū mortalem in operado oē bonū, quod quis pot. operari, per q omnes ad vnumque profectum sic tenentur, re sine peccato aliquo modo illi pnt. Affirmatio

¶ *si quidem hic duplex dubij. Primum An oēs teneant hęc intentionē proficiendi in charitate vsq; ad perfectam charitatē. & simul hęc intentionem faciendi oē opus bonum sibi possibile. Secundum est, An contemnens hmoi intentiones, & executiones, peccet mortaliter. Est aut̄ primi dubij rō, quia p̄ parte affirmatiua sonat litera præsens, dum dicit, q̄ oēs aliquantulac ad hoc tenent, & q̄ sine peccato vitatur executio vtriusque profectus, dummodo desit contemptus. Ex hoc n. q̄ expicit contemptus, potuit requiri intentionē. Contemptus n. intentionē tollit, & econtra omisio intentionis contemptū ponit. Pro parte aut̄ negatiua est, quia ex hoc nouus laqueus incipitur animabus. Multū n. sunt boni viri, q̄ non intendunt operā dare v̄ perfectā habere charitatē, sed sufficit eis si intēdāt seruare p̄cepta obligatiua ad mortale, iuxta verbū Dñi. Si vis ad vitā ingredi, serua mandata. Et similiter non intēdunt omne quod p̄ns, etiā iuxta sui conditionē status, bonū facere. Secūdi aut̄ dubij rō est. Nam pro parte affirmatiua est quia cōtempus ex suo ḡne est peccatū mortale. Pro negatiua vero, q̄ huiusmodi contēptus pro tanto in litera ponitur peccatū, pro quanto p̄ ipsū firmatur animus cōtra spiritualem profectum. Sed firmare animū cōtra spirituale profectū nō est peccatū mortale, vt patet de illo q̄ iurat se nō mutaturum aut̄ fidelissimū amplius. Talis n. firmat animū cōtra spiritualem profectum, & tamen non peccat mortaliter, vt supra dictum fuit.*

¶ *Ad euidentiā horum consideranda sunt hic tria interueniētia. Primum est, executio: scilicet, intentio: tertium, contemptus. Et de executione quidē tam interioris, q̄ exterioris profectus in hoc, vel illo singulari actu, seu opere occurrente, consistit q̄ si omittatur, nō propterea peccatū a quolibet omittente incurritur, vt clare in litera dī. Vnde non peccat, etiam venialiter, potens dare elemosynam, si occurrenti huic pauperi non dat, & sic de alijs q̄ ad singulare hoc nulla lege astingit. De intentione vero, quā quis intēdit non proficere in charitate, aut bonis operib; sed solum p̄cepta diuina seruare cōi modo, dicendum est, q̄ huiusmodi intentio peccatū est: quia firmando quis animū cōtra spirituale profectum, ponit iniquitātē in se, obicem directē spiritui sancto. Non est t̄ peccatū mortale: quia infra limites p̄ceptorum cōmuni modo seruandorum sistendo, saluatur dilectio Dei super omnia, & intētio progressus ad vitam æternam, ac per hoc est perfectissimā charitatis tanq̄ finis. Charitas enim v̄z maxime perficitur in ingressu patriæ, & multorum bonorū operum tanquā medicorum necessariorum ad cōseruandā charitatē, & eundū*

ad patriam. De contemptu aut̄ scito, q̄ vt auctor in quest. de veritate q. 15. ar. 5. ad 2m dicit: Non omnis contemptus facit peccatū mortale, sed solum contemptus Dei. Et propterea si in proposito contemptus interuenit non peccatū, sed cōsiliū Dei, qm̄ in ipsū contēditur Deus consilijs, sicut contēditur Deis dei piens: ideo peccatū mortale esset ex contemptu consiliorū, cōsilia aut̄ profectum charitatis omittente. Interuenit aut̄ talis contemptus, qm̄ homo refugit subijcō silijs diuinis vt cōsilijs, & profectū charitatis vt per ectioni vitæ. Contemptus n. Dei est nolle subijci diuina regula, quod hic manifeste accideret. Si q̄ aut̄ spirituale profectū & diuina consilia vt profeta a Deo ordinata, reueret, sed quia nō obligat ad illa, & nō sunt necessaria ad salutē, non vult illa amplecti, & nihil fecit de illis pro fe, talis nō cōtēdit Deū, sed potius operū executionē ac p̄ hoc nō peccat mortaliter ex hmoi incuria deliberrara, q̄ nonnullus cōtēptus est, omittēdo intentionē & executionē profectus spirituales, & operū bonorū quæ possēt facere. Et p̄ hoc patet solū vtriusq; dubij.

¶ *Ad obiecta aut̄ primi dubij intēdendo dī, q̄ ex hoc, q̄ in litera expicitur contemptus, non h̄t omisio intentionis sit peccatū: qm̄ omisio intentionis potest ex alia causa quam ex contemptu procedere. Similiter ex hoc q̄ tenetur omnes aliquo modo habere inentionem proficiendi, nō ponēdo obicē spiritui sancto nō iacet nou⁹ laque⁹ animabus, vt patet.*

¶ *Ad obiecta vero secūdi dubij dicitur, quod licet contemptus Dei sit ex suo genere peccatū mortale, & hic solus apud theologos videtur appellari simpliciter contemptus, cum distinguatur peccare ex contemptu contra peccare ex infirmitate, aut ignorantia: contemptus tamen secundum quid (qualis est contemptus operationis exercendæ) non est ex suo genere peccatū mortale. Et quia contemptus Dei importat non solum contemptum Dei in seipso, sed in suis p̄ceptis a consilijs, legibusque ac regulis ministrorum suorum, qui sunt Ecclesiæ prelati: ideo iuxta huiusmodi contemptum presentiam, vel absentiam peccatū mortale ex contemptu iudicandum vel excusandum est. Ex eo autem quod in litera vnicus effectus contemptus apponitur, scilicet firmitas animi contra spiritualement profectum, non habetur quod in hoc effectu consistat contemptus, aut contemptus culpa: sed solum quod huiusmodi firmitas comitatur contemptum. Cum hoc autem fiat & contemptus sit peccatū mortale, & quod huiusmodi firmitas, si aliunde quam ex contemptu proueniat, non est peccatū mortale, quamuis semper sit peccatū.*

¶ *Ad obiecta aut̄ primi dubij intēdendo dī, q̄ ex hoc, q̄ in litera expicitur contemptus, non h̄t omisio intentionis sit peccatū: qm̄ omisio intentionis potest ex alia causa quam ex contemptu procedere. Similiter ex hoc q̄ tenetur omnes aliquo modo habere inentionem proficiendi, nō ponēdo obicē spiritui sancto nō iacet nou⁹ laque⁹ animabus, vt patet.*

¶ *Ad obiecta aut̄ primi dubij intēdendo dī, q̄ ex hoc, q̄ in litera expicitur contemptus, non h̄t omisio intentionis sit peccatū: qm̄ omisio intentionis potest ex alia causa quam ex contemptu procedere. Similiter ex hoc q̄ tenetur omnes aliquo modo habere inentionem proficiendi, nō ponēdo obicē spiritui sancto nō iacet nou⁹ laque⁹ animabus, vt patet.*

Ar. preced.

lib. 5. c. 2. non a multis a pri.

Super

¶ Super Questionis
186 Articulum ter
tium.

IN art. 3. eiusdem
quæst. in respon
sione ad quartū, du
bium occurrit circa
illud, Bona tempora
lia impedimenta
sunt ad speculationem.
Nam bona tem
poralia sunt ad se
licitatem speculati
uam. Pauper enim i
mpeditur a contem
platione, dum oportet
eum sollicitum esse
circa oportuna ad
victum.

Q. 184. ar. 3.
ad 3.

¶ Ad hoc dicitur,
quod felicitas specu
lariua dupliciter cō
sideratur, vel secun
dum se, vel in tali
subiecto, scilicet ho
mine. Et si confide
ratur secundum se,
impeditur & a tem
poralibus bonis, &
ab ipsius hominis cō
ditione, quæ eget ci
bo, potu, somno, ge
te, & huiusmodi.

Nam hæc omnia a
contemplatione ab
ducunt animam, vt
experimur cōtinue.
Si verò consideratur
felicitas contempla
tiua, vt est hominis,
sic bona temporalia
sunt necessaria non
vt eligenda propter
contemplationem di
recte, sed vt conse
quentia ex neces
sitate materiæ, scilicet
hominis. Ad vitam
quippe speculantis
hominis conseruan
dam eligenda occur
runt temporalia: &
propterea q̄to pau
ciora, sufficientia ta
men eliguntur, tan
to minus contempla
tio impeditur.

Inf. artic. 4.
corp. & ad
primum. Et
opus 8. c. 7.
& 8.

¶ In eadem respon
sione ad quartum,
collata cum respon
sione ad quintum,
dubium occurrit cir
ca illud, Diuitiæ ha
bitæ per se natæ sunt
perfectionem chari
tatis impedire: quia
se natæ sunt p̄ se cha
ritatis perfectionem
impedire, ergo com
muniter loquendū,
in omni homine na
tæ sunt charitatis p̄
fectionem impedire.

Gl. inter li
nearis ibi.

Gl. inter li
nearis ibi.

Quod enim conue
nit per se, conuenit
aut omni, aut in plu
ribus saltē. Tunc vl
tra, Natæ sunt perfec
tionē charitatis im
pedire, in omni ho

rem. Et ideo religiosus non est
transgressor professionis, si nō
sit perfectus, sed solū contem
nat ad perfectionem tendere.

AD SECYNDVM dicendum, q̄
sicut diligere Deū ex toto cor
de tenentur oēs, est tñ aliqua
totalitas perfectionis, q̄ sine pec
cato pretermitti non pōt: alia
autē q̄ sine peccato pretermittit,
dum tñ desit contemptus, ut si
pra dictum est. ¶ ita etiam oēs
tam religiosi, q̄ seculares tenent
aliquahter facere quicquid bo
ni p̄nt Omnibus. n. cōiter dicit
Eccl. 9. quodcunq; pōt manus
tua instanter operare. Est tñ ali
quis modus hoc p̄ceptū imple
di, quo peccatum vitatur, s. si
homo faciat qd̄ potest, s̄m qd̄
requirit conditio sui status, dū
modo cōtēptus nō adsit agēdi
meliora, per quē anim⁹ firmat
contra spirituales profectum.

AD TERTIVM dicendum, quod
quædam consilia sunt, q̄ si pre
termitterent, tota vita hois im
plicaret negotijs secularib. pu
ta, si quis haberet proprium, vel
matrimonio uteretur, aut aliqd
huiusmodi faceret qd̄ pertinet
ad essentialia vota religionis: &
ideo ad omnia talia cōsilia ob
seruanda religiosi tenent. Sunt
autē quædam consilia de quibus
dam meliorib. particularib. acti
bus, quæ p̄termitti possunt abs
que hoc, q̄ vita hominis secu
laribus actibus implicetur: un
de non oportet, quod ad om
nia talia religiosi teneantur.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum paupertas requiratur ad per
fectionem religionis.

AD TERTIVM sic procedit.
¶ Vt q̄ paupertas nō requi
ratur ad p̄fectionē religionis.
Non enim v̄t ad statum perfec
tionis p̄tinere illud qd̄ illicite
fit: sed q̄ homo oīa sua relin
quat, v̄t esse illicitum. Apostol⁹
enim 2. ad Cor. 8. dat formā si
delib. elemosynas faciendi, di
cens. Si voluntas prompta est,
s̄m illud qd̄ habet, accepta est, i.
ut necessaria retineatis. & po
stea subdit: Non. n. ut alijs sit re
missio, nobis autē tribulario. gl. *
id est paupertas. & sup̄ illud 1. ad
Thim. 6. Habentes alimenta, &
quib. regamur dicit q̄ gl. Et si ni
hil intulerimus, vel ablaturi si
mus, non tñ omnino abijcien
da sunt hæc p̄alia. ergo v̄t quod
voluntaria paupertas nō requi
rat ad perfectionem religionis.

F 2 Præ. Quicquid se exponit
periculo, peccat: sed ille q̄ oib⁹
suis relictis, voluntaria pauper
tate scatur, exponit se pericu
lo, & t̄ sp̄iali (s̄m illud Prou. 30.
ne forte egeat compulsiuiter fu
rer, & periurē nomē Dei mei,
& Eccl. 27. pp̄ inopiā multi de
liquerunt) & t̄ corporali. d̄r. n.
Eccl. 7. Sicut protegit sapientia
sic protegit & pecunia. & Phil.
dicit in 4. * Ethic. q̄ v̄t quedam
p̄ditio ipsius hominis esse cor
ruptio diuitiarum, quia per has
homo uiuit. ergo ut q̄ volun
taria paupertas non requiratur
ad p̄fectionem religionis. v̄t.

G 3 Præ. Virtus in medio cō
stitit, ut d̄r in 2. * Eth. sed ille qui
oīa dimittit per uoluntaria pau
pertatē, non v̄t in medio cō
sistere, sed magis in extremo. er
go non agit uirtuose: & ita hoc
non p̄tinet ad uitæ perfectionē.

H 4 Præ. Vltima perfectio hois
in beatitudine consistit: sed di
uitiæ cōferunt ad beatitudinē
d̄r enim, Eccl. 13. Beatus diues,
qui inuenit se sine macula. &
Phil. dicit in 1. * Eth. q̄ organic
diuitiæ deseruiunt ad felicitatē:
ergo uoluntaria paupertas nō re
quirit ad p̄fectionē religionis.

I 5 Præ. Status episcopatus est
perfectior, quā status religio
nis: sed episcopi possunt pro
prium habere, ut supra * habi
tum est. ergo & religiosi.

I 6 Præ. Dare elemosinā est
opus maxime Deo acceptū, &
sicut Chry. dicit, medicamentū,
quod maxime in penitētia ope
ratur: sed paupertas excludit de
mosynarum largitionem. ergo
v̄t q̄ paupertas ad perfectionem
religionis non pertineat.

SED CONTRA est, qd̄ Greg. di
cit 2. * Moral. Sunt nonnulli in
forti, q̄ ad cōprehendendū cel
men perfectionis accincti, d̄r
tiora interius appetunt, exteri
cūta derelinquunt: sed accin
ad cōprehendendū culmē per
fectionis, p̄prie pertinet ad reli
giosos, ut d̄r illi est. ¶ ergo eis cō
petit ut per uoluntaria pauper
tē cūta exterius derelinquant.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut
supra dictū est, * status religio
nis est quoddā exercitium, & di
sciplina, per quā peruenerunt ad
perfectionē charitatis. Ad quē
quidē necessarium est, q̄ alijs
affectum suum totaliter abstrahat
ad reb. mūdānis. Dicit enim
August. in 10. * confel. ad Deū
loquens. Minus te amat, qui te
ctū aliqd̄ amat, quod nō p̄prie
te amat. Vnde in lib. 3. 79. dicit

Auguf. q̄ nutrimentū charitatis eſt diminutio cupiditatis: perfectio, nulla cupiditas. Ex hoc autē q̄ aliquis res mundanas poſſidet, allicij animus eius ad carum amorem. Vnde Aug. dicit in epiftoła * ad Paulinū & Theraſiā, q̄ terrena diliguntur arctius ad eptā, q̄ concupiā. Nā uero iuuenis ille trifidus diſceſſit, niſi q̄ magnas diuitias hēbat: Aliud eſt, n. nolle incorporare q̄ defunt, aliud iā incorporata diuclere. Illa enim uelut extranea repudiantur, iſta uero nelut in membra p̄ſcinduntur. Et Chryſ. † dicit ſuper Matth. q̄ appoſitio diuitiarū maiorē accendit flammam, & uehementior fit cupido. Et inde eſt q̄ ad perfectiōem charitatis acquirendā primum fundamentū eſt uoluntaria paupertas, ut aliquis abſq̄ proprio uiuat, dicente Dño, Matth. 19. Si uis perfectus eſſe, uade, & uende omnia que habes, & da pauperibus, & ueni, ſequere me.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ ſicut gl. * ibidem ſubdit, non ideo ſubdit Apoſtolus ut nobis nō fit tribulatio, i. paupertas, quin melius eſſet: ſed infirmis timet deficere, quos ſe dare monet ut egeſtatem non patiantur. Vnde ſimiliter ē ex gl. alia nō eſt intelligendū, q̄ nō liceat oīa tēporalia abijcere, ſed q̄ nō ex neceſſitate requirū. Vnde & Amb. dicit in 1. * de offi. Dñs non uult, ſex neceſſitate p̄cepti, ſimul eſſendi opes, ſed diſpenſari, niſi forte ut Helifeus boues ſuos occidit, & pauit pauperes ex eo qd̄ habuit, ut nulla cura teneret domeſtica.

AD SECVNDVM dicendū, quōd ille qui oīa ſua dimittit p̄p̄ Chr̄m, nō exponit ſe periculo neque ſp̄iali, neque corporali. Spirituale. n. periculum ex paupertate prouenit, qn̄ non eſt uoluntaria, qua ex affectu aggregandi pecunias, quē patiuntur illi, qui inuoluntarie ſunt pauperes, incidit homo in multa peccata, ſm̄ illud. 1. ad Timoth. vlt. Qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli. Iſte autē affectus deponitur ab his, qui uoluntaria paupertatem ſequuntur. Magis autē dominatur in his, qui diuitias poſſident, ut ex ſupradictis * pater. Corporale et periculum nō imminet illis, qui intentione ſequendi Chr̄m oīa ſua relinquunt, diuinę prouidentię ſe cōmittentes. Vnde Auguſt. dicit in lib. * de ſermone Domini in monte. Querentibus regnum Dei, & iuſtitia eius, non debet ſubſeſſe ſollicitudo, ne neceſſaria deſint.

AD TERTIVM dicendū, q̄ medium uirtutis ſm̄ Phil. in 2. * Eth. accipitur ſm̄ rationem rectā, non ſm̄ quantitatem rei. Et ideo quicquid poteſt fieri ſm̄ rationem rectam, non eſt uitiolum ex magnitudine quantitatis, ſed magis uirtuoſum. Eſſet autē præter rōnem rectam, ſi quis omnia ſua conſumeret per intemperantiam, uel abſque utilitate. Eſt autē ſm̄ rationem rectam, q̄ aliquis diuitias abijciat ut contemplationi ſapientię uacet, quod etiā philoſophi quidam leguntur feciſſe. Dicit. n. Hier. † in epiftoła ad Paulinum. Crates ille Thebanus, homo quondam ditiffimus, cum ad philoſophandū Athenas pergeret, magnum auri pondus abiecit, nec putauit ſe poſſe ſimul diuitias & uirtutes poſſidere. Vnde multo magis ſecundum rationem rectam eſt, ut homo omnia ſua relinquat ad hoc, quōd Chr̄ſtum perfectē ſequatur. Vnde Hieron. dicit * in epiftoła ad Ruſticum monachum, Chriſtus nudum nudus ſequere.

AD QVARTVM dicendū, q̄ duplex eſt beatitudo, ſiue felicitas. Vna quidem p̄fecta, quā expectam⁹ in futura uita: alia uero imperfecta, ſm̄ quā aliqui dñr in hac uita beati. Vita autē præſentis felicitas eſt duplex. Vna quidē ſm̄ uitam actiua: alia uero

ſcđm uitam contemplatiuam, ut patet p̄ Philoſophū in 10. * Eth. Ad felicitatem autē uitę actiua, q̄ conſiſtit in exteriorib. operationib. inſtrumentaliter diuitiæ coadiuuant: quia ut Phil. dicit in 10. † Eth. multa operamur per amicos, & p̄ diuitias, & per ciuilem potentiā, ſicut per quædā organa. Ad felicitatem autē contemplatiua uita non multum operantur, ſed magis impediunt, inquantū ſua ſollicitudine impediunt animi quietem; q̄ maxime neceſſaria eſt contemplanti. Et hoc eſt qd̄ Phil. dicit in 10. † Eth. q̄ ad actiones multis opus eſt: ſpeculanti uero nullo talium, ſ. exteriorum bonorum ad operationem neceſſitas, ſed impedimenta ſunt ad ſpeculationem. Ad futurā uero beatitudinē ordinatur quis per charitatem. Et quia uoluntaria paupertas eſt efficaciſ exercitium perueniendi ad perfectam charitatem, ideo multū ualeat ad celeſtē beatitudinē conſequendā. Vnde & Dñs Matth. 19. dicit. Uade, & uende omnia que habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in celo. Diuitiæ autē habitę per ſe quidem natę ſunt perfectiōne charitatis impedire, principaliter alliciendo animū, & diſtrahendō. Vnde dñr Matth. 13. q̄ ſollicitudo ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant uerbum Dei, quia ut Greg. * dicit, dum bonū deſiderium ad cor intrare non ſinunt, quaſi aditū ſtatus uitalis uetāt: & r̄ difficile eſt charitatē inter diuitias conſeruare. Vñ Dñs dicit Matth. 19. q̄ diues difficile intrabit in regnum celorū. Quod quidē intelligendū eſt de eo, qui actu habet diuitias: nā de eo qui affectū in diuitijs ponit, dicit hoc eſſe impoſſibile ſecundū expoſitiōne Chryſ. * cum ſubdit. Facilius eſt camelum p̄ foramen acus tranſire, q̄ diuitem intrare in regnum celorum. Et ideo non ſimpliciter diues dicit eſſe beatus, ſed qui inuētus eſt ſine macula, & poſt aurum non abijt, & hoc ideo, quia rem difficilem fecit. Vnde ſubditur. Quis eſt hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in uita ſua, ut ſcilicet inter diuitias poſitus, diuitias non amaret.

AD QVINTVM dicendū, q̄ ſtatus ep̄ſalis nō ordinatur ad p̄fectionē adipiſcendam, ſed potius ut ex p̄fectione, quam quis habet, alios gubernet non ſolum miniſtrando ſpiritualia, ſed etiā t̄p̄alia: quod pertinet ad uitam actiua, in qua multa operanda occurrunt inſtrumentaliter per diuitias, ut dictum eſt. * Et ideo ab ep̄ſcopis, qui proſitentur gubernationem gregis Chr̄ſti, non exigitur ut proprio careant, ſicut a religioſis, qui proſitentur diſciplinam p̄fectionis acquirendā.

AD SEXTVM dicendū, q̄ abrenuntiatio p̄p̄riarū diuitiarū cōparatur ad eleemoſynarū largitiōne, ſicut uſe ad particulare, & holocauſtū ad ſacrificiū. Vnde Greg. * dicit ſuper Ezech. q̄ illi qui ex poſſeſſis reb. ſubſidia egentib. miniſtrant, in bonis q̄ faciunt, ſacrificiū offerunt: quia aliquid Deo imolāt & aliquid ſibi reſeruāt. Qui uero nihil ſibi reſeruāt, offerunt holocauſtū, qd̄ eſt maius ſacrificiū. Vñ ēr Hier. * contra Vigilantiū dicit. Quod autē aſſeris eos melius facere, qui utūtur reb. ſuis, & paulatim fructus poſſeſſionū pauperib. diuidunt, non à me eis, ſed a Deo r̄nderetur, Si uis perfectus eſſe &c. Et poſtea ſubdit. Iſte, quem tu laudas, ſecundus & tertius gradus eſt, quē & nos recipimus, dum modo ſciamus prima ſecundis, & tertijs præferenda. Et ideo ad excludendum errorem Vigilantiij dñr in lib. de Ecclēſ. * dogmatibus. Bonum eſt facultates cum diſpenſatione pauperibus erogare, melius eſt pro intentione ſequendi Dominum in ſimul donare, & abſolutū in ſolitudine egere cum Chr̄ſto.

¶ Super

Lib. 10. ca. 7. & 8. to. 5.

Lib. 10. ca. 7. & 8. to. 5.

Lib. 10. ca. 8. inter med. & prin. t. 5.

Homil. 15. in Euange. in medio.

Hom. 64. in Matth. ante med. to. 2.

In ſolut. ad 4. arg. præc.

Mpm. 20. in ter. med. & fin. illius.

Non multū remote a ſi. incipit hęc ep̄ſ. Maſtra in orbem. ſtra. to. 3.

Cap. 71. habetur hęc beriter opera Ang. to. 3.

nr. nua ad imperfectionis statu ipse dicitur indigentia directionis ab alio.

¶ In eod. art. in responsione ad primū, nota illud, et comparatur obedientia illa ad illam, sicut uniuersale ad particulare. Hic enim habes, qd religioſus ex uoto obedientie tenetur obedire praelato nō solum in his que religioni propria sunt, sed in communibus, hoc est, in his qd sunt de necessitate salutis: & eadem ratione sub uoto castitatis eorundem cadit non solum abstinere a coniugio, sed ab omni uoluntate castitatis, puta adultērio, incestu &c. Et similiter sub eorū pau peratis uoto cadit non solum carere proprijs bonis, sed non accipere alienaria quōd religioſus qui contra superioris preceptum fornicationem, & similitum committit, non solum contra diuina agit precepta, sed contra sua uota. Et ratio est, quia professio religioſe habet ad secularia uincula, sicut uniuersale ad particularia, ut in littera dicitur.

¶ In responsione ad secundum eiusdem articuli, distinguere momento inter statum & personas religionis, & sic perspecies, quod status ipse religionis obedientiam exigit dum ad perfectionem, quia status excitatum & dilectum magistro directorum eger. Persona autem religioſa quādoque in tantum perfectionis culmen peruenit, ut nō egeant dnce, sed per inter nos habius seipſos optime regant delectabiliter. Verū quia persona illa ex obedientia statui religioſi conueniente conseruatur: ideo a nulla religioſa persona distat, quod obedientia religionis est comes.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli, uide hinc quod Papa exuendo aliquem religioſum ab obedientia sui praelati, non dispensat in uoto obedientie, nō

¶ 3. Præterea, si obedientia requireret ad perfectionem religionis, oportet quod oibus religioſis conueniret: non autem omnibus conuenit, sunt. n. qdam religioſi solitariā uitam agentes, qui non habent superiores, quibus obediunt: prælati etiā religionum ad obedientiam non uidentur teneri, ergo obedientia non uidetur pertinere ad religionis perfectionem.

¶ 4. Præterea, si uotū obedientie ad religionem requireret, consequens esset quod religioſi tenerentur platis suis in oibus obedire, sicut & p uotū continentie tenentur ab oibus ueneris abstinere: sed nō tenentur praelatis suis obedire in omnibus, ut supra habitū est, * cum de uirtute obedientie ageretur, ergo uotum obedientie non requiritur ad religionem.

¶ 5. Præterea, illa seruitia sunt Deo maxime accepta, q liberaliter & nō ex necessitate fiunt, sicut illud 2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia, aut ex necessitate: sed illa q sunt ex obedientia, sunt ex necessitate præcepti, ergo laudabilis sunt bona opera, q quis propria sponte facit, uotum ergo obedientie nō cōpetit religioni, per quā hoies querunt ad meliora peruenire.

SED CONTRA. Perfectio religionis maxime cōsistit in imitatione Christi, sicut illud Matth. 19. Si uis perfectus esse &c. sequere me: sed in Christo maxime commendatur obedientia, secūdū illud ad Phil. 2. Factus est obediens usque ad mortem, ergo uidetur quod obedientia pertinet ad perfectionem religionis.

RESPON. Dicendū, q sicut supra dictū est, * status religionis est quādā disciplina, uel exercitium tendendi in perfectionem. Quicūq; autem instruit, uel exercitatur ut perueniat ad aliquē finē, oportet quod directionē alicuius sequatur, secūdū cuius arbitriū instruat, uel exercitatur ut perueniat ad aliquem finē, quasi discipuli sub magistro. Et id oportet quod religioſi in his que pertinent ad religionem uitā, alicuius instructioni & imperio subdantur. Vnde & 7. q. 1. dicitur. Monachorū uita subiectionis habet uerbum & disciplinatus. Imperio autē & alterius instructioni subiecti homo p obedientiā: & ideo obedientia requiritur ad religionis perfectionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod obedire platis in his q pertinent ad necessitatē uirtutis non est supererogationis, sed oibus comune: sed obedire in his que

¶ 3. Præterea, si obedientia requireret ad perfectionem religionis, oportet quod oibus religioſis conueniret: non autem omnibus conuenit, sunt. n. qdam religioſi solitariā uitam agentes, qui non habent superiores, quibus obediunt: prælati etiā religionum ad obedientiam non uidentur teneri, ergo obedientia non uidetur pertinere ad religionis perfectionem.

¶ 4. Præterea, si uotū obedientie ad religionem requireret, consequens esset quod religioſi tenerentur platis suis in oibus obedire, sicut & p uotū continentie tenentur ab oibus ueneris abstinere: sed nō tenentur praelatis suis obedire in omnibus, ut supra habitū est, * cum de uirtute obedientie ageretur, ergo uotum obedientie non requiritur ad religionem.

¶ 5. Præterea, illa seruitia sunt Deo maxime accepta, q liberaliter & nō ex necessitate fiunt, sicut illud 2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia, aut ex necessitate: sed illa q sunt ex obedientia, sunt ex necessitate præcepti, ergo laudabilis sunt bona opera, q quis propria sponte facit, uotum ergo obedientie nō cōpetit religioni, per quā hoies querunt ad meliora peruenire.

SED CONTRA. Perfectio religionis maxime cōsistit in imitatione Christi, sicut illud Matth. 19. Si uis perfectus esse &c. sequere me: sed in Christo maxime commendatur obedientia, secūdū illud ad Phil. 2. Factus est obediens usque ad mortem, ergo uidetur quod obedientia pertinet ad perfectionem religionis.

RESPON. Dicendū, q sicut supra dictū est, * status religionis est quādā disciplina, uel exercitium tendendi in perfectionem. Quicūq; autem instruit, uel exercitatur ut perueniat ad aliquē finē, oportet quod directionē alicuius sequatur, secūdū cuius arbitriū instruat, uel exercitatur ut perueniat ad aliquem finē, quasi discipuli sub magistro. Et id oportet quod religioſi in his que pertinent ad religionem uitā, alicuius instructioni & imperio subdantur. Vnde & 7. q. 1. dicitur. Monachorū uita subiectionis habet uerbum & disciplinatus. Imperio autē & alterius instructioni subiecti homo p obedientiā: & ideo obedientia requiritur ad religionis perfectionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod obedire platis in his q pertinent ad necessitatē uirtutis non est supererogationis, sed oibus comune: sed obedire in his que

¶ 3. Præterea, si obedientia requireret ad perfectionem religionis, oportet quod oibus religioſis conueniret: non autem omnibus conuenit, sunt. n. qdam religioſi solitariā uitam agentes, qui non habent superiores, quibus obediunt: prælati etiā religionum ad obedientiam non uidentur teneri, ergo obedientia non uidetur pertinere ad religionis perfectionem.

¶ 4. Præterea, si uotū obedientie ad religionem requireret, consequens esset quod religioſi tenerentur platis suis in oibus obedire, sicut & p uotū continentie tenentur ab oibus ueneris abstinere: sed nō tenentur praelatis suis obedire in omnibus, ut supra habitū est, * cum de uirtute obedientie ageretur, ergo uotum obedientie non requiritur ad religionem.

¶ 5. Præterea, illa seruitia sunt Deo maxime accepta, q liberaliter & nō ex necessitate fiunt, sicut illud 2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia, aut ex necessitate: sed illa q sunt ex obedientia, sunt ex necessitate præcepti, ergo laudabilis sunt bona opera, q quis propria sponte facit, uotum ergo obedientie nō cōpetit religioni, per quā hoies querunt ad meliora peruenire.

SED CONTRA. Perfectio religionis maxime cōsistit in imitatione Christi, sicut illud Matth. 19. Si uis perfectus esse &c. sequere me: sed in Christo maxime commendatur obedientia, secūdū illud ad Phil. 2. Factus est obediens usque ad mortem, ergo uidetur quod obedientia pertinet ad perfectionem religionis.

RESPON. Dicendū, q sicut supra dictū est, * status religionis est quādā disciplina, uel exercitium tendendi in perfectionem. Quicūq; autem instruit, uel exercitatur ut perueniat ad aliquē finē, oportet quod directionē alicuius sequatur, secūdū cuius arbitriū instruat, uel exercitatur ut perueniat ad aliquem finē, quasi discipuli sub magistro. Et id oportet quod religioſi in his que pertinent ad religionem uitā, alicuius instructioni & imperio subdantur. Vnde & 7. q. 1. dicitur. Monachorū uita subiectionis habet uerbum & disciplinatus. Imperio autē & alterius instructioni subiecti homo p obedientiā: & ideo obedientia requiritur ad religionis perfectionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod obedire platis in his q pertinent ad necessitatē uirtutis non est supererogationis, sed oibus comune: sed obedire in his que

¶ 3. Præterea, si obedientia requireret ad perfectionem religionis, oportet quod oibus religioſis conueniret: non autem omnibus conuenit, sunt. n. qdam religioſi solitariā uitam agentes, qui non habent superiores, quibus obediunt: prælati etiā religionum ad obedientiam non uidentur teneri, ergo obedientia non uidetur pertinere ad religionis perfectionem.

¶ 4. Præterea, si uotū obedientie ad religionem requireret, consequens esset quod religioſi tenerentur platis suis in oibus obedire, sicut & p uotū continentie tenentur ab oibus ueneris abstinere: sed nō tenentur praelatis suis obedire in omnibus, ut supra habitū est, * cum de uirtute obedientie ageretur, ergo uotum obedientie non requiritur ad religionem.

¶ 5. Præterea, illa seruitia sunt Deo maxime accepta, q liberaliter & nō ex necessitate fiunt, sicut illud 2. ad Cor. 9. Nō ex tristitia, aut ex necessitate: sed illa q sunt ex obedientia, sunt ex necessitate præcepti, ergo laudabilis sunt bona opera, q quis propria sponte facit, uotum ergo obedientie nō cōpetit religioni, per quā hoies querunt ad meliora peruenire.

SED CONTRA. Perfectio religionis maxime cōsistit in imitatione Christi, sicut illud Matth. 19. Si uis perfectus esse &c. sequere me: sed in Christo maxime commendatur obedientia, secūdū illud ad Phil. 2. Factus est obediens usque ad mortem, ergo uidetur quod obedientia pertinet ad perfectionem religionis.

RESPON. Dicendū, q sicut supra dictū est, * status religionis est quādā disciplina, uel exercitium tendendi in perfectionem. Quicūq; autem instruit, uel exercitatur ut perueniat ad aliquē finē, oportet quod directionē alicuius sequatur, secūdū cuius arbitriū instruat, uel exercitatur ut perueniat ad aliquem finē, quasi discipuli sub magistro. Et id oportet quod religioſi in his que pertinent ad religionem uitā, alicuius instructioni & imperio subdantur. Vnde & 7. q. 1. dicitur. Monachorū uita subiectionis habet uerbum & disciplinatus. Imperio autē & alterius instructioni subiecti homo p obedientiā: & ideo obedientia requiritur ad religionis perfectionem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod obedire platis in his q pertinent ad necessitatē uirtutis non est supererogationis, sed oibus comune: sed obedire in his que

Art. 2. ad 6.

Lib. 2. c. 1. & 2. tom. 5.

Ca. 6. ecclie. hierar. par. 1. a medio.

Secunda Secunda S. Thome. B M M 118

ris religiosi secundū se displicet, quam is cui displicet aliquid eorum: esset autē deterioris cōditionis, si is cui displicet, plus mereret a p̄i Deū, illa mererē faciendo.

¶ Ad hoc dicit, q̄ quia hoc quod est opus ali quod displicere, s̄m se uni p̄ lig oīo & nō alij, non provenit ex magnitudine operis, sed ex dissonantia ad affectum istius & nō illius, & hinc fit ut huc tale opus reddatur difficile, illi autē non sit difficile: ideo h̄mōi difficultas non auget meritum, quoniam difficultas, quae tenet ex parte operantis, non auget meritum, sed est signum imperfectionis affectus. Et p̄pterea simpliciter loquēdo, nō magis meretur religiosus operas ea quae s̄m se illi displicent, q̄ aliquis religiosus operans illam sine ulla displicentia. Pōt tñ h̄mōi displicentia, & difficultatis superatio maioris charitatis esse effectus & signum, dū iste ex charitate qua superat huiusmodi difficultatē, delectabilis operat ista mer opera, quam alius sine displicentia illam operatur.

¶ Ad obedientiam in oppositum dicit, q̄ auctor non dicit maius meritū ex displicentia & sua difficultate, sed ex priori uoto, quo suā uoluntatē ad hęc necessitauit ex obedientia agenda. Per hoc n. magis placent isti Deo sic operādo, q̄ illi qui sine obedientia iugo eadem delectabiliter operantur. Et hoc intendit auctor, ut patet ex Sarabaitis subiunctis.

¶ Super Quaestio. 186. Artic. sextum.

¶ In art. 6. eiusdē q. in r̄sione ad primū, attende q̄ quia non explicite habetur, q̄ a domino Iesu Christo instituta sit uotiu obligatio in religionis p̄gressu: ideo auctor ex firmitate & immobilitate sequenti dicit, q̄m uotū institutū esse dicit, religiosae p̄fectionis ita uim assumētib. Na uouere nihil aliud est, q̄ immobilitate animū ne possit retrogredi.

obedientiam non est necessitas coactionis, sed libera uolūtaris, in quātum homo uult obedire, licet forte non uellet id qd mandatur, s̄m se consideratū implere. Et ideo quia necessitati aliqua faciendi q̄ s̄m se non placēt, per uotū obedientiae homo se subijcit p̄pter Deum, ex hoc ipso ea q̄ facit, s̄m se Deo magis accepta, Et si sint minora, q̄ nihil maius pōt homo Deo dare, q̄ q̄ propriam uoluntatem p̄pter ipsum uoluntati alterius subijciat. Vnde in collationibus * Pat̄ri d̄r, deterrimū genus monachorum esse Sarabaitas, qui a suas necessitates curantes, absoluti a seniorum iugo habent libertatem agendi quid libitum fuerit, & tamen magis quam hi qui in cōmunijs degunt, in operibus diebus ac noctibus consumuntur.

ARTICVLVS VI.

Vtrum requiratur ad perfectionem religionis, quod paupertas, continentia, & obedientia, cadant sub uoto.

AD SEPTIMUM sic p̄ceditur. Videtur, quod non requiratur ad perfectionem religionis, quod praedicta tria, scilicet paupertas, continentia, & obedientia cadat sub uoto. Disciplina enim perfectionis assumenda ex traditione Domini, est accepta: sed Dominus dans formam perfectionis Matth. 19. dicit. Si uis perfectus esse, uade, & uende omnia quae habes, & da pauperibus, nulla mentione facta de uoto, ergo uidetur quod uotum nō requiratur ad disciplinam religionis.

¶ 2 Pr̄t. Votū consistit in quadam p̄missione Deo facta. Vnde Eccl. 5. cum dixisset Sapiens, Si quid uouisti Deo, ne moreris reddere: statim subdit, Displicet enim ei infidelis & stulta p̄missio: sed ubi est exhibitio rei, non requiritur p̄missio, ergo sufficit ad perfectionem religionis, quod aliquis seruet paupertatem, continentiam, & obedientiam, absque uoto.

¶ 3 Pr̄t. Aug. * dicit ad Pollentium de adulterinis cōiugijs. Ea sunt in nostris officijs gratiora, quae cum liceret nobis etiā non impendere, tamen causa dilectionis impendimus: sed ea quae sunt sine uoto, licet non impendere, quod non licet de his quae sunt cum uoto, ergo uidetur gratius esse Deo, si quis paupertatem, continentiam, & obedientiam absque uoto obseruaret, non ergo uotum requiritur ad perfectionem religionis.

SED CONTRA est, quod in uo-

teri lege Nazari cum uoto factum illud Numeri 6. Vir, si uoluerit consecrari, & se uoluerit ad perfectionem summam pertinere, Grego. ibidem. ergo uotum requiritur ad perfectionem.

RESPON. Dicendum, quod ad perfectionem quod sint in statu perfectionis, dicitur obligatio ad ea quae sunt perfectionem Deo fit per uotum. Mandatum praemissis, quod ad perfectionem pertinet paupertas, continentia, & obedientia, religionis status requirit, ut ad perfectionem obligetur. Vnde Greg. * dicit, quod cum quod omne quod habet, omne quod ne quod sapit, omnipotenti Deo uotum est: quod quidem perire potest eos, qui praesens saeculum deserunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uotum uitaē Dominus pertinere dicit, quod eum sequatur non qualitercumque, sed retro non abiret. Vnde & ipse dicit, mittens manum ad aratrum, & respiciens retro non abiret. Et quāuis quāuis eius retrorūm abierit, tamen p̄teritum Domino interroganti, nunquid abire, respondit Domine, ad quod & Aug. dicit in lib. * de conseruata quod sicut Mattheus & Marcus narant Andreas, non subductis ad terram causa redeundi, secuti sunt cum, sed tamen ut sequeretur. Haec autem immobilitas Christi firmatur per uotum, & requiritur ad perfectionem religionis.

AD SECVNDVM dicendum, quod perfectionis, requirit, sicut Grego. * dicit, ne quod uouit Deo, exhibeat: sed non test totam uitam suam Deo actu exhibere, sed in uitaē agere. Vnde ter homo potest totā uitam suam Deo nisi per uoti obligationem.

AD TERTIVM dicendum, quod uotum nobis non impendere, est etiam paupertas, quam homo ceteris rebus charior de cum aliquis propria sponte uotum libertatem abstinenti ad his quae ad Deum pertinent, hoc fit Deo acceptum. Vnde dicit in epist. * ad Armenianum & Pertinente uouisse penitent, immo gaude tam re, quod cum tuo detrimento liceret perfitas, quae in meliora compellit.

ARTICVLVS VII.

Vtrum conuenienter dicatur, in his tribus uotis consistere religionis perfectionem.

AD SEPTIMUM sic p̄ceditur. VI, q̄ inconuenienter dicitur in his tribus uotis consistere religionis perfectionem. Perfectio n. uitaē magis consistit in interioribus, quam in exterioribus actibus, secundum illud ad Roma. 14. Non est regnum Dei esca & potus, sed iustitia & pax, & in gaudijs Spiritu sancto.

In collatione 19. ca. 7. para a prin;

p. 2. q. 108. art. 3. cor. & 3. co. c. 130. & opul. 18. c. 11. & 15. & opul. 19. c. 17.

li. 1. c. 14. in prin. tom. 6.

Etudine seculari, & motum ad perfectionem, mediat immobilitas animi, qua firmatur religiosus in hoc statu. Et quia immobilitas ista fit oblatione sui, & suorum omnium ad Deum: ideo et holocaustum vocatur: in quo ex uniuersali quiete intellectus practica circa secularia, cuius actus est sollicitudo, id est concupiscitur. Et ex munditia affectus patris, quae comprehendit appetitum intellectuum, & sensuum idem concluditur.

In ratione ad tertium, nota quod obedientia uotum habet duplicem materiam. scilicet propriam, ac propriam: quae haec integratur ex actionibus humanis, ut actiones distinguunt contra passionem. Alia est communis & remota: & haec integratur ex passionibus concupiscentiae carnis, & cupiditatis temporalium bonorum. Haec, quia cadit & sub uoto castitatis, & paupertatis, & et sub uoto obedientiae, ad communem materiam uoto obedientiae, & alijs uotis spectant.

Et quia mediante passionibus uenera, & temporalia referuntur ad obedientiam: ideo remota materia rationem habent respectu uoti obedientiae.

Actiones autem, quia soli uoluntati subiacent, & propriae & propriae quae materiae respectu obedientiae, uoti rationem habent.

In responsione ad quartum, peripice diligenter, quod inter honorem, & uenera ac temporalia bona haec est differentia manifeste, quod honor non est honorati actus, sed honorantis. Habere autem diuitias, ac uti uenera, est in potestate uoluntaria eius cuius sunt, & qui delectatur. Et propterea aliter oportet fieri & intelligi abdicacione honoris, & diuitiarum, & uenerarum. Nam abdicatio horum fit a se ipso ad sua uoluntate potestatem licite possidendi propriam, & utendi uenera, abdicatio autem

sed per uotum religionis aliqui obligantur ad ea, quae sunt perfectionis. ergo magis dicitur ad religionem pertinere uota interiorum actuum, puta, contemplationis, dilectionis Dei & proximi, & aliorum huiusmodi, quam uotum paupertatis, continentiae, & obedientiae, quae pertinent ad exteriores actus.

¶ 2. Praet. Praedicta tria cadunt sub uoto religionis, in quantum pertinent ad quoddam exercitium tendendi in perfectionem: sed multa alia sunt, in quibus religiosi exercitantur, sicut abstinentia, uigiliae, & alia huiusmodi. ergo uidetur quod inconuenienter ista tria uota dicantur essentialiter ad statum perfectionis pertinere.

¶ 3. Praet. Per uotum obedientiae aliquis obligatur ad omnia implenda, secundum praecceptum superioris, quae ad exercitium perfectionis pertinent. ergo sufficit uotum obedientiae absque alijs duobus uotis.

¶ 4. Praet. Ad exteriora bona pertinent non solum diuitiae, sed et honores. Si ergo per uotum paupertatis religiosi terrenas diuitias abdicant, oportet effectum aliud uotum, per quod honores mundanos contemnant.

SED CONTRA est, quod dicitur extra, de statu monachorum, quod custodia castitatis, & abdicatio proprietatis sunt annexae regulae monachali.

RESPON. Dicendum, quod religionis status potest considerari tripliciter. Uno modo, secundum quod est exercitium tendendi in perfectionem charitatis. Alio modo, secundum quod quietat animum humanum ab exterioribus sollicitudinibus, secundum illud 1. ad Corin. 7. Volo uos sine sollicitudine esse. Tertio modo, secundum quod est quoddam holocaustum, per quod aliquis totaliter se, & sua offert Deo: & secundum hoc, ex his tribus uotis integratur religionis status. Primo, quantum ad exercitium perfectionis requiritur, quod aliquis se remoueat illa, per quae posset impediri, ne totaliter eius affectus redat in Deum, in quo consistit perfectio charitatis. Huiusmodi autem sunt tria. Primum quod est cupiditas exteriorum honorum, quod tollitur per uotum paupertatis. Secundum autem est concupiscentia sensibilibus delectationum, inter quas praecipue delectationes uenera, quae excluduntur per uotum continentiae. Tertium autem est inordinatio uoluntatis humanae, quae excluditur per uotum obedientiae. Similiter autem so-

licitudinis secularis inquietudo praecipue ingeritur homini circa tria. primo quod est, circa dispensationem exteriorum rerum: & haec sollicitudo per uotum paupertatis homini auferret. Secundo, circa gubernationem uxoris & filiorum, quae amputatur per uotum continentiae. Tertio, circa dispositionem propriorum actuum, quae amputatur per uotum obedientiae, quod aliquis se alterius dispositioni committit. Si & holocaustum est, cum aliquis totum quod habet, offert Deo, ut Gregorius dicit super Ezechiel. * Habet autem homo triplex bonum, secundum Philo. in 1. Ethic. 7. Primo quidem exteriorum rerum, quas quidem totaliter aliquis Deo offert per uotum uoluntariae paupertatis. Secundo autem bonum proprii corporis, quod aliquis praecipue offert Deo per uotum continentiae, quo abrenuntiat maximis delectationibus corporis. Tertium autem bonum est anima, quod aliquis totaliter Deo offert per obedientiam, quae aliquis offert Deo propria uoluntate, per quam homo utitur omnibus potentijs & habitibus animae: & ideo conuenienter ex tribus uotis status religionis integratur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut supra dictum est, uotum religionis ordinatur sicut in finem ad perfectionem charitatis, ad quam pertinent omnes interiores actus uirtutum, quarum mater est charitas, secundum illud 1. ad Corin. 13. Charitas patiens est, benigna est, &c. & ideo interiores actus uirtutum, puta, humilitatis, patientiae, & huiusmodi, non cadunt sub uoto religionis, quod ordinatur ad ipsos sicut ad finem.

AD SECUNDUM dicendum, quod omnes aliae religionum obseruantiae ordinantur ad praedicta tria principalia uota. Nam si qua sunt instituta in religionibus ad procurandum uictum, puta, labor, mendicitas, uel alia huiusmodi, referuntur ad paupertatem, ad cuius seruandam religiosi per hos modos uictum suum procurant. Alia uero, quibus corpus maceratur, sicut uigiliae, ieiunia, & si qua sunt huiusmodi, directe ordinantur ad uotum continentiae obseruandum. Si qua uero in religionibus instituta sunt pertinentia ad humanos actus, quibus aliquis ordinatur ad religionis finem, scilicet ad dilectionem Dei & proximi, puta, lectio, oratio, uisitatio infirmorum uel si aliquid aliud est huiusmodi, comprehenduntur sub uoto obedientiae, quod pertinet ad uoluntatem, quae secundum dispositionem alterius suos actus ordinat ad finem. Determinatio autem habitus pertinet ad omnia tria uota tanquam signum obligationis. Unde habitus regularis simul datur, uel benedicitur cum professione.

Secunda Secunda: S. Tho. MMM 2

honoris non potest ad ipsos honores referri quae in aliena sunt potestate, sed referunt ad merita honorum. Et ideo in litera distinguuntur merita honorum dicendo quod est duplex, scilicet, & exteriorum excellentia. Debetur quidem uirtuti honor: & ut dicitur in 4. Ethic. exteriorum excellentia honoratur ex debito quodam, per quod sunt instrumenta uirtutum, & debent esse signa uirtutum, sicut ut in pluribus sunt signa status uirtuosi, puta, regentium, dominantium, primatum. Et ex uulgari obseruantia, excellentes sibi quidem in his exterioribus honorantur a uulgo. Rursus quia uirtuti debetur uterque honor, scilicet, secularis, & sanctus, & de sancto patet in litera ex sacra scriptura: de seculari patet, quia uirtutis praemium dicitur, & ex ratione, quia ex quo debetur exteriori excellentiae uirtutis, cuius est signum, aut instrumentum, a fortiori debet ipsi uirtuti. Propter quod, non unum, quodque, illud magis, ut dicitur in primo Posteriorum. Et quia religiosi seculares uita a se abdicant, ideo in litera de seculari honore loquendo, uirtute tangitur, scilicet, quod religiosi seculares honori renuntiant, & hoc faciunt abdicando se illius non radicale meritum, quod est uirtus, sed illius praemium meritum, quod est uita secularis. Hoc enim exemplum Saluator nobis tradidit, dum noluit honorari.

Hom. 20. 2. medio illi.

Lib. 1. c. 8. & lib. 7. c. 13.

Art. 1. huius quest.

norari ab hominibus uolentibus eum in regem sibi praeficere. De honore autem sancto in litera simpliciter dicitur, quod non conuenit religionis renuntiare illi. Vbi aduertendum est, quod quia honor ecclesiasticus proculdubio sanctus honor est, quia Ecclesia ipsa sancta est: ideo non spectat ad perfectionem religionis renuntiare ecclesiasticis honoribus. Quocirca reprehensione digni sunt religiosi, abdicantes a suis honores magisterij in theologia. Sicut reprehendendi essent, si presbyteros nolent habere suos, quia honorandi sunt loco, & alijs reuerentia signis. Et loquor de religionibus institutis ad predicandum, in quibus constat sanctos patres huiusmodi honore donatos. Habes ad hoc quoque authorem in libro contra impugnantes religionem, dicentem in capitulo secundo, non quemlibet honorem ad mundum pertinere, sed qui consistit in rebus mundanis. Non enim potest dici, quod honor sacerdotij pertineat ad mundum: & similiter nec honor magisterij, cum doctrina, quam consequitur talis honor, sit de spiritualibus bonis. Sicut ergo religiosi non renuntiant per uotum sacerdotij, ita nec magisterio. haec ibi.

Lib. 4. c. 3. tom. 5.

Infra q. 88. ar. 7. ad 3.

¶ Super Quaestione centesima octuagesime sextae Articulum octauum.

¶ In articulo 8. in corpore art. nota, quod actus proprii, qui sunt finis religionis, sunt actus ordinati ad dilectionem Dei, & proximi, quae est religionis finis. Huiusmodi autem actus sunt propria materia uoti obedientiae, ut oratio, lectio, predicatio, cura infirmorum, & huiusmodi.

¶ In eodem articulo in responsione ad tertium circa illud, Papa non potest religiosum a sua obedientia eximere, dubium occurrit, quoniam hoc re-

ad tertium dicendum, quod per obedientiam aliquis offert Deo suam uoluntatem, cui etiam subijciuntur omnia humana, quaedam tamen sunt quae specialiter sibi tantum subduntur, scilicet actiones humanae. Nam passiones pertinent etiam ad appetitum sensitiuum, & ideo ad cohibendum passiones carnalium delectationum, & exteriorum appetibilium impediens perfectionem uitae, necessarium fuit uotum continentiae & paupertatis: sed ad disponendum actiones proprias secundum quod requiritur perfectionis status, requiritur uotum obedientiae.

Ad quartum dicendum, quod sicut Philo. dicit in 4. * Eth. honor proprie & secundum ueritatem non debetur nisi uirtuti: sed quia exteriora bona instrumentaliter deseruiunt ad quosdam actus uirtutum, ex consequenti etiam eorum excellentiae honor aliquis exhibetur, & praecipue a uulgo, quod sola excellentiam exteriorem recognoscit. Honori ergo, qui Deo & sanctis omnibus exhibetur propter uirtutem, ut dicitur in Psal. 138. Mihi autem nimis honorati sunt amici tui Deus, abrenuntiare non competit religionis, qui ad perfectionem uirtutis tendunt. Honor autem qui exhibetur exteriori excellentiae, abrenuntiant ex hoc ipso, quod secularem uitam derelinquunt. Unde ad hoc non requiritur speciale uotum.

ARTICVLVS VIII.

¶ Utrum uotum obedientiae sit potissimum inter tria uota religionis.

Ad octauum sic proceditur. Videtur quod uotum obedientiae non sit potissimum inter tria uota religionis. Perfectio enim religionis a Christo sumpsit exordium: sed Christus specialiter dedit consilium de paupertate, non autem inuenitur de se consilium de obedientia. ergo uotum paupertatis est potius quam uotum obedientiae.

¶ 2. Præter. Eccles. 26. dicitur quod omnis potestatio non est digna animae continentis: sed uotum dignioris rei est eminentius. ergo uotum continentiae est eminentius quam uotum obedientiae.

¶ 3. Præter. Quanto aliquod uotum est potius, tanto uidetur esse magis indispensable: sed uota paupertatis & continentiae sunt adeo annexa regulae monachali, ut contra ea nec summus Pontifex possit licentiam indulgere, sicut dicit quaedam Decretalis de statu monachorum: qui tamē potest

indulgere, ut religiosus non obediat suo praelato. ergo uidetur quod uotum obedientiae sit minus uotum paupertatis & continentiae. Sed contra est, quod Greg. dicit in * moral. Obedientia uicinis iure preponitur, quia per uicinas alicui caro, per obedientiam uero uoluntas propria mutatur: sed uota religionis sunt quaedam holocausta, sicut supra dictum est. ergo uotum obedientiae est praecipuum inter omnia religionis uota.

RESPON. Dicendum, quod uotum obedientiae est praecipuum inter tria uota religionis. & hoc triplici ratione. Primo quidem, quia per uotum obedientiae, aliquid maius homo offert Deo. scilicet ipsam uoluntatem, quae est potius quam corpus proprium, quod offert homo Deo per continentiam: & res exteriores, quas offert homo Deo per uotum paupertatis. Unde illud quod fit ex obedientia, est magis Deo acceptum, quod id quod fit per propriam uoluntatem, secundum illud Hieronymi, quod dicit ad Rusticum * monachum. Ad id tendit oratio, ut doceam te non tuo arbitrio dimittendum. & postea pauca subdit. Non facias quod uis, comedas quod iuberis: habes quantum accepisti: uelut si quod datur. Unde & ieiunium non redditur Deo acceptum cum propria uoluntate, sicut illud Isa. 58. Ecce in diebus ieiunij uestri inuenitur uoluntas uestra. Secundo, quia uotum obedientiae continet sub se alia uota: sed non cōuertitur. Nam religiosus est tenetur ex uoto continentiam seruare & paupertatem, tamen haec est sub obedientia cadunt, ad quae pertinent multa alia praeter continentiam & paupertatem seruare. Tertio, quia uotum obedientiae proprie se extendit ad actus proprios finis religionis. Quanto autem aliquid propinquius est fini, tanto melius est: & inde est est, quod uotum obedientiae est religionis essentialius. Si enim aliquis abique uoto obedientiae uoluntaria paupertatem & continentiam est uoto seruare, non propter hoc pertinet ad statum religionis, qui praefertur et ipsi uirginitati ex uoto obseruatae, dicitur in Aug. libro * de uirginitate. Nemo, quantum uoto, ausus fuerit uirginitatem praeferre monachato.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod consilium obedientiae includit in ipsa Christi sequela. Qui non obediit sequitur alterius uoluntatem: & ideo magis pertinet ad perfectionem

se subditi iuri, uel iudici plenitudo potestatis Papalis: ideo quā-
tis non debeat, potest tamen de plenitudine potestatis, ius, & in
dicem reuocare, sicut & priuilegia quae cumque concessa tolle-
re, ita quod si tollat, seu reuocet ius, aut priuilegium, aut priuile-
gium, etiam si peccet. Papa reuocando, effectum tamen inten-

quā uotum paupertatis: quia
ut Hierodicit super Matth. id
quod perfectionis est, addidit Pe-
trus cū dixit. Et secuti sumus te.
Ad secundum dicendum, quod
ex uerbo illo non habetur quod
continentia praferatur omnibus
alijs actibus uirtuosis: sed coniu-
gati castitati, uel etiam exteriori-
bus diuitijs auri & argenti, quae
pondera mensurantur: uel per
continentiam intelligitur uniuersaliter
abstinencia ab omni ma-
lo, ut supra habitum est.

Ad tertium dicendum, quod
Papa in uoto obedientiae non
potest sic cum religioso dispen-
sare, ut nulli plato teneatur obe-
dire in his, quae ad perfectionem
uite pertinent. Non enim potest
eum a sua obedientia eximere.
Potest tamen eum eximere ab
inferioris praelati subiectione,
quod non est in uoto obedientiae
dispensare.

In tertio sunt exteriores obtem-
perantiae, quae sunt praetera tria uotorum, ut castitas esse, &
nihil proprium habere, &c. In quarto sunt reliquae exteriores
obtemperantiae regulares, ut abstinere a carnibus, ut ieiunare ad car-
nem, & humilitati. De primo genere dicitur, & manifestum
est quod transgressio est mortalis. De secundo uero, quod non
est mortalis transgressio: quia haec spectant ad perfectionem
charitatis, quae est finis religionis: religiosus autem non tenetur
esse perfectus. Apponitur tamen in litera exceptio, eum sub-
ditur. Nisi propter contemptum. Et ratio exceptionis assignatur,
quia religiosus tenetur tenere ad perfectionem charitatis:
huic autem tentioni contrariatur perfectio contemptus. De
tertio genere dicitur & patet, quod transgressio est mortalis.
De quarto autem, quod non est mortalis nisi propter contem-
ptum regulae: quia hic dicitur contrariatur perfectioni, quia
hic obligat ad uitam secundum regulam, uel propter praecipuum
a regula, uel propter factum: quia hoc effectum a obedientia
uotum. Ex quibus habetur quod religiosus non tenetur ultra communia
uincula omnium christianorum, & ita religionis uota. & praeci-
pta facta a regula, uel praelato, quae tamen sub uoto obe-
dientiae comprehenduntur, habent duplex uinculum peccati mortalis
propter contemptum, scilicet contemptum perfectionis, &
contemptum regulae: utrumque enim in litera habes. Primum, re-
spectu actuum uirtuosorum, qui sunt in consilio: secundum, re-
spectu regularium obseruantiarum ultra tria uota. Et quoniam
contemptus regulae est nolle subijci regulae, quod directe con-
trariatur perfectioni ipsius regulae: ideo nulla de hoc quaestio
est. Patet enim contemti Deum in ipsa regula, qui eam per suos
ministros constituit, & cui promissa facta est ad subiectionem ad
illam, ac per hoc causare peccatum mortale. Sed de contemptu
perfectionis non ita apparet, quoniam a doctoribus quasi appo-
situm uidetur religiosus, quod tendere ad perfectionem tenetur
sub uinculo peccati mortalis. Et propterea scito, quod reli-
gius non aliter tenetur ad perfectionem tendere, quam ser-
uando regulam suam. Et ideo hi duo contemptus semper
comitantur, ita quod impossibile est ut quis contemnat regulam
suam, & contemnat perfectionem, quia si non contemnit regulam,
iam permanet in professione tendendi ad perfectionem,
ac per hoc non contemnit perfectionem. Et similiter si non con-
temnit perfectionem, consequens est ut uel subijci regulae, per
quam tenetur ad perfectionem tendere. Unde Dionysius, & alij
doctores non apponerunt, sed exposuerunt id quod conuenit
religiosis ex autoritate Domini dicentis adolecenti, Si uis
perfectus esse, &c. ubi apparet, quod uoluntas tendendi ad perfe-
ctionem, principium esse debet uoluntatis paupertatis, ac per
hoc reliquarum partium religiosorum.

A ¶ Dubium circa hanc hieram remanet unum, An religiosus
transgrediens praecipuum Dei contentum in regula, plus pec-
cet, quam transgrediens praecipuum Dei non contentum in
regula caeteris paribus. Et est ratio dubij, quia haec non po-
nuntur in regulis, & humanis iuribus ut praecipua, sed ut ma-
nifesta. In opposi-
tum autem est, quia
sicut ad consilia con-
tentia in regula obli-
gatur religiosus, &
ad alia non ita ad
diuina praecipua con-
tenta in regula ma-
gis obligatur quam
ad alia.

ARTICULVS IX. DE
VIUO RELIGIOSVS SEMPER PECCET MOR-
TALITER TRANSGREDIENDO EA QUAE
SUNT IN REGULA.

AD PRIMUM sic proceditur.
¶ Vt quod religiosus semper pec-
cet mortaliter transgrediendo ea
quae sunt in regula. Facere non con-
tra uotum est peccatum damnabile,
ut patet per id quod Apostolus dicit
ad Tim. 7. quod uoluit nu-
bere, damnationem habet, quia
primam fidem irritam fecerunt: sed
religiosi uoto professionis ad re-
gulam astringuntur, ergo pec-
cant mortaliter transgrediendo
ea quae in regula continentur.

¶ Praeterea regula imponitur reli-
giosis sicut lex quadam: sed ille
qui transgreditur praecipuum legis,
peccat mortaliter, ergo ut quod
monachus transgrediens ea quae
sunt in regula, peccat mortaliter.

In eodem articulo in responsione ad primum circa illud,
quod non obligat ad culpam neque mortaliter, neque uentalem,
sed solum ad poenam taxatam sustinendam. Et ad idem hic oc-
currit dupliciter. Primo, quia absolute uidetur implicari,
quod sit obligatio in proprijs actibus uoluntatis ad poenam, &
non culpam, cum poena soli culpae detinetur. Secundo, quia in sta-
tutis religionis ordinis Praedicatorum, in qua dicitur obligari
ad poenam, & non culpam, contrariatur exprimitur, dum plu-
ries dicitur, l. eius culpa est, Grauis culpa est, & tamen est ibi ter-
mo de humilitatis obseruantijs.

D ¶ Dubium secundo occurrit, An obligatio ad poenam intelli-
gatur, si imponatur a praelato, uel etiam si non imponatur.
¶ Dubium tertio occurrit, An si non sustineatur poena, incurra-
tur culpa.

¶ Dubium quarto occurrit, quia ultima uel ha aduersantur pri-
mis, dum dicitur quod ex negligentia, illudine, uel contemptu,
possunt tales religiosi peccare in illis uenialiter, uel mortaliter.
Nam ubi uoluntaria transgressio non est culpa, ubi negligentia
multo minus est culpa, cum negligat, ideo sit peccatum, quia
est uoluntaria.

E ¶ Ad primum dubium dicitur, quod in particularibus legibus
oportet particulariter loqui. Et ideo quia tota ratio legis obli-
gantis non ad culpam, sed ad poenam, est, ut in litera dicitur,
quia tali modo placuit obligari, oportet consequenter dice-
re ad efficaciam legis tendendam, quod poena hoc in loco non
sumitur ut distinguitur contra poenitentiam, sed ut distinguitur
contra culpam, prout malum poenae distinguitur contra malum
culpae, & conuenit sub se non solum poenam proprie dictam, sed
etiam poenitentiam. Adhibitiones namque, quae non pro culpa in-
figuntur, etsi non sint proprie poenae, sunt tamen poenitentiae
quedam, quae communi nomine poenae uocantur: quia consistunt
in pati, & priuatione boni aliquo debiti, & sunt contra na-
turalem uoluntatem.

secunda Secundae S. Thomae. MMM 3 ¶ Ad

Supra q. 88.
art. 11. ad 4.
& q. 188. art.
8. & 4. dist.
38. q. 1. art.
4. q. 1. ad 5.
Et quod. 1.
art. 20.

188. q. 1. art.
4. q. 1. ad 5.

¶ Ad secundam uero obiectionem dicitur, quod statuta illa de culpis fuerunt edita in ordinem Prædicatorum antequam fuerit factum statutum istud, de non obligando ad culpam: quoniam hoc statutum non a principio ordinis, sed fuit editum in 2. cap. generalissimo anno Domini 1237. post editas constitutiones di-

¶ 3 Præ. Contemptus inducit peccatum mortale: sed quicum que frequenter aliquid iterat quod non debet facere, uidetur ex cōtemptu peccare. ergo uidetur quod si religiosus frequenter transgrediat id quod est in regula, peccet mortaliter.

SED CONTRA est, quod status religionis est securior quam status secularis uitæ. unde Greg. 1. moral. comparat uitam secularem mari fluctuanti, uitam autem religionis portui tranquillo: sed si qualibet transgressio eorum quæ in regula continentur, religiosum obligaret ad peccatum mortale, status religionis esset periculosissimus propter multitudinem obseruantiarum. Nō ergo qualibet transgressio eorum quæ in regula continentur, est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod in regula continentur aliquid dupliciter, sicut ex dictis patet. * Vno modo, sicut finis regulæ, puta

quam sua lex ordinat: & ideo ex quo lex non ordinat absolute, quod faciant penitentiam talem, sed quod deur taliter errantibus talis & tanta penitentia, non est reus uio latæ legis, qui a non dā a sibi penitentia abstinet. Quandoque autem pena inuenitur taxata, & imposita ab ipsa lege, ut continetur circa penam fracti septies silentij inter duo capitula. Non enim dicit lex quod imponatur, aut deur: sed quod qui frerit toties silentium, sedeat in uno prandio in terra. Et ad huiusmodi penitentias tenentur, etiam si nullus prælatus imponat.

¶ Ad tertium dubium, quod, ut patet ex solutione præcedentis dubij, solum habet locum quado penitentia peruenit ad utramque conditionem, scilicet quod est taxata & imposita siue a iure scripto, siue a iure animato, quod est prælatus. Respondetur, quod licet quidam dicant, quod peccatum incurritur si penitentia non fit, quia sic obligantur ad euitandam culpam ne subeant penam, quia tamen sine ratione hoc dicitur, & legis uniuersalitati derogat: ideo dicendum est, quod sicut non peccat frangendo silentium, ita non peccat omittendo penam taxatam & impositam. Et ratio est, quia lex uniuersalis & non particularis est, cum dicitur. Nolumus quod statuta nostra obligent ad culpam, sed solum ad penam. Constat autem quod si transgressio in operando excludatur a culpa, & omisio penitentia non excludatur a culpa, iam particularis esset lex ista, & respectu agendorum, & non respectu patiendorum. Et consequenter cum religiosi non aliter teneantur ad huiusmodi penitentias, nisi ex uigore statutorum suorum, sequeretur quod statuta obligarent ad culpam sine contemptu & præcepto, cuius oppositum in eis habetur. Et licet speciale exemplum allatum sit in ordine fratrum Prædicatorum, dicta sunt tamen hæc ad declarandum cætera similia in quibuscunque religionibus, sicut etiam reliqua intelligenda sunt tam sequentia quam antecedentia: quoniam de similibus idem est iudicium.

¶ Ad quartum dubium respondendo, oportet diligenter notare uerbum authoris in litera hac dicens, quod huiusmodi transgressiones non sunt culpe ex suo genere: ita quod sensus legis obligantis ad penam, & non ad culpam, est, quod statuit actum illum esse extra genus culpe, non qualitercumque, sed ex suo genere, hoc est, non ex parte operantis, sed secundum suam naturam. Et propterea trifariam potest ex parte operantis ingredi genus culpe actus qui secundum se extra genus culpe a lege positus est. Numerantur autem in litera tres modi, quibus ex parte operantis actus huiusmodi fit culpa. Primus, qui manifestus est, dicitur ex contemptu. Patet enim quod si quis ex cōtemptu frangat

silentium, peccat, & hoc etiam erat in lege naturalis: meratus est ab auctore hic modis inter alios. rantis se tenet. Secundus est ex capitulo. per locum a maiori. Comedere enim est peccatum præ necessarius, ac sub præcepto naturali taliter peccat

ea quæ pertinent ad actus uitæ. Et horum transgressio, quantum ad ea quæ cadunt communiter sub præcepto, obligat ad mortale: quantum uero ad ea quæ excedunt communiter necessitatem præcepti, non obligat ad mortale, nisi per contemptum, quia, sicut supra dictum est, religiosus non tenetur esse perfectus, sed ad perfectionem tendere, cui contrariatur perfectio contemptus. Alio modo continentur aliquid in regula pertinens ad exterius exercitium, sicut sunt omnes exteriores obseruantie, inter quas sunt quedam, ad quas obligatur religiosus ex uoto perfectionis. Votum autem perfectionis respicit principaliter tria prædicta, scilicet cetera paupertate, continentiam, & obedientiam: alia uero omnia ad hæc ordinantur: ideo transgressio horum trium obligat ad mortale. Aliorum autem transgressio non obligat ad mortale, nisi propter cōtemptum regu-

pa. Ad cuius euidentiam scito, quod non tenentur ad mortale, nisi in uoluntate, quam operando inderunt. In operationibus autem quod licet aliquis sine culpa possit non inueniri, orationem, lectioem omittit, si transgrediat: negligenter orando, aut legendo. Vnde dicitur: nobile, si tamē uult peccari nisi recte uult. In eo quod absolute omittentem, uoluntate ne ad lectioem, & eundem negligenter omittentem, ut ad lectioem, hæc est differentia, quod ille absolute non tenetur non ire ad lectioem, uel autem uelle, sed negligenter ne eat. Et propterea in illo nulla ratio est nisi ex genere actus, quæ culpa ratio ex operando. In illo autem culpa ratio aliunde ingreditur, scilicet uult, & legitur uult. Tenetur enim, ex quo uult, conditione uelle: & hæc est secunda exceptio. Iste illi dupliciter possunt in regularibus obseruantis: tenentur dēdere culpabiliter, scilicet ex negligentia prima exponit, puta cum ex uoluntate operatur ad lectioem: uel ex negligentia inueniuntur in obseruationem, puta, cum ex affectu uoluntatis operatur. Et per hæc patet solutio obiectionis oppositionem. Nam quæ assumitur, cum dicitur, quod negligens non est culpa, ibi nec negligentia est culpa, sed uoluntaria transgressio non est: cum negligens negligenter esse culpam ex parte operantis, tenentur nihil ualeat: quia uoluntaria culpa non tenetur ex genere actus, sed etiam ex parte operantis. Et negligens religiosus ad regulares obseruantias tenetur ex specialibus.

¶ In eodem articulo, nono, in responsione ad questionem magnum occurrit, penes quid dicitur, non peccatum obligans ad peccatum mortale a non peccatis, innes materiam, an penes penam, an penes peccatum uerbum. Quod enim materia non sufficit ad peccatum, præceptum positum iuris non potest, ex eo quod minus positum maiori uinculo suspensum, quod minus rem materiam. Excommunicationis, quod non ligat, percutientem clericum, quo non ligat, uel percutientem clericum, quo non ligat, uel percutientem clericum. Similiter nec poena aliqua uniuersaliter obligat. Nam licet poena aliqua, scilicet excommunicationis, peccatum continet, non tamen cogit omnia peccata

Lib. 1. cap. 1.

Art. 9. ad 1. & 2.

sub pena excommunicationis. Reliqua vero ecclesiastica pe-
nae aut sine culpa, ut interdictum, & irregularitas: aut cum ue-
niali culpa, ut suspensio incurri possunt. Communes quoque
penae ut oratio, ieiunia, & huiusmodi, constar quod sine mor-
tali culpa infliguntur. De modo vero loquendi, puta quia lex
ut imperato modo, clare loquitur, quod non inducit unculu
peccati: modus enim huiusmodi, intererit
grauitate deorat, non iudicet: Quod
nullum denique sim-
plex uerbum inue-
niatur inducens im-
perfecte uim pra-
cepti, patet discuten-
do per singula, quae
afferuntur ad propo-
situm. Inhibentur si-
quidem, & prohiben-
tur mendacia omni-
iure. Et similiter de-
bens, & tenentur om-
nes homines omni-
iure non mentiri: &
tamen mendacii co-
stita non cadere sub
praepcepto. Sciamur
tur, decernuntur, ac
manantur. procul-
dubio multa sine pra-
cepti unculo. Com-
munita quidem esse
statuunt, & decreti no-
mina quotidie experi-
mur: mandati uero
nomen testatur. Hie-
ro, a praepcepto deuce-
re. Et quod denum
ipsum uerbum, Prae-
ceptio, non uniuersa-
liter inducat praep-
ti uim, patet primo
ex euangelio, ubi di-
citur Dominum pra-
cepisse curatis ne cui
dicerent. Et constat,
quod non peccabat,
sed bene agebant pu-
blicano. Christi in-
racula curati. Secun-
do, ex Aug. in regula
principio dicere. Hec
sunt, quae ut obtemperis, praecipimus in monasterio constitui. Et
tamen constat non omnia sub iuncta esse sub praepcepto. Tertio,
ex Arist. Eth. distimere quod praecipere significat: proprium
prudens actum, quem constat communem esse bonis operibus
sive sint contraria uenialibus, sive mortalibus. Praecipimus enim
& tacere, & non adulterari: illud ueniale, hoc mortali opponitur.
Quia igitur ambigua ualde est discretio ista uniuersalis, dicendum
est id quod particulariter constat, aut rationabile uideatur. Con-
stat in primis, ut tactum est, quod quae sunt in pena, scilicet excom-
municationis maioris, uim continent praepcepta quod quando-
cumque imponitur, aut inhihentur aliquid sub pena excommuni-
cationis sine late, sine non late sententia, obligat: quis obedi-
re, si uult peccatum mortale euadere: quia excommunicationis
pena tantae indignationis est, ut non nisi propter mortale incur-
ritur, aut demeretur quis illam. Constat secundo, quod cum pra-
cipitur aliquid in uirtute sanctae obedientiae, obligatio est ad
mortale: quia compositio horum uerborum solita est semper pra-
ceptum imponere ex communi Ecclesiae uia. Constat tertio,
quod sine in communi, sive in municipalitate uocatum ali-
quod secundum communem sensum conuenit firmiter reputa-
ri obligatum ad mortale, proculdubio ubi quae ibidem pon-
itur, habet uim huiusmodi praepcepti ut in regula fratrum. Mino-
rum patet de uocabulo tenentur, ut habetur in Clem. de verb.
sig. Exui de paradiso Et per oppositum constat quarto, quod
cumque lex uenit uerbo, si communis sensus intellexit, non pro-
perea datam obligationem ad mortale, non est tale praepceptum.
Nec hoc alia eget probatione, quia per eandem rationem elatum
est. Rationabile autem uideatur, quod ubi in iure inuenitur uoca-
bulum praepcepti, ibi fit obligatio ad mortale: quia in dicta Cle-
men. Exui de paradiso, praepositum praepcepti uocabulum obli-

A gatorum esse ad tale praepceptum: ita quod hoc non continetur
ibi tanquam aliquid peculiare illius regulae. s. Minorum quae ibi
exponitur: sed tanquam commune quid omnibus supponitur,
ut patet in tenentur. Dixi autem hoc esse rationabile propter dicta
authoritatem iuris canonici: & non dixi esse constans, aut neces-
sarium, tum quia ex
ui uocabuli, praepre-
te, seu praepceptum li-
cet importet uim ob-
ligatiuae, non tamen
ad mortale. Inter ob-
ligationem namque
ad mortale, & liber-
tatem ad opera costi-
horum uocabuli obli-
gatio ad ueniale. Tra-
que sub praepcepto
dit omnis obligatio
sive ad mortale, sive
ad ueniale, quoniam
tenentur euadere uen-
mortalia. Unde quia pra-
cepta, ut distinguunt
contra consilia, non
obligat necessario ad
mortale, sed ad mor-
tale, uel ueniale, coe-
ques est ad exigentia
tia procedit, ex affir-
matione praepcepti in-
ferre peccatum mortale
determinat uel ex
negatione praepcepti ad
mortale inferre quod
est de consilio. Et quia
hoc multos scriptores
latere uideo non
est mirum si minus
quoad quod scribitur. Et
ne pures nouam me-
ingere doctrinam, le-
ge diuina Thomae
peritus in multis qua-
sitionibus. s. quando
tractat de praepceptis
fidei, spei, charitatis,
prudens, iustitiae,
firmitudinis: & tem-
perantiae: & uidebis
multa sub praepcepto
comprehendi, ad uen-
niam tantum culpa
obligantia: tum quia
August. in regula sic
praecipimus in monasterio constitui. Ex illo enim praepcepto ob-
ligantur professores illius regulae ad obseruandum omnia ibi-
dem mandata, sed non mortaliter propterea peccant, transgre-
diendo: quoniam uerbum praecipimus, habet uim obligatiuam,
sed non determinat ad mortale: & ideo non licet ex illo talem
obligationem inferre. De alijs autem alijs uocabulis, nihil uni-
uersaliter uideo determinabile, nisi quod ex uerborum uera
apparent omnia, quae dubitando allata sunt. Et omni modo certi-
tudo huius quaestionis, quo ad nos commune, distinctionem au-
thoritatiuam apostolicam sedis exigere uideatur.

B Ad secvndv dvm dicendum, qd non oia quae continentur in lege,
traduntur per modum praepcepti, sed quaedam proponuntur per mo-
dum ordinationis cuiusdam, uel statu-
turi obligantis ad certam pena.
Sicut in lege ciuili non facit rem
per dignum pena mortis corporalis
transgressio legalis statu-
ritia nec in lege Ecclesiae omnes
ordinationes, uel publica flama-
ta obligant ad mortale, & simili-
ter nec omnia statuta regulae.

C AD tertivm dicendum, qd runc
comittit aliq, uel transgredit ex
contemptu, qd uoluntas eius re-
nuit subijci ordinationi legis,
uel regule, & ex hoc procedit ad
faciendum contra legem, uel regulam.
Qd autem e conuerso propter ali-
quam particularē causam, puta,
concupiscentia, uel iram indu-
citur ad aliquid faciendum contra
statuta legis, uel regulae, non peccat
ex contemptu, sed ex aliqua
alia causa, et si frequenter ex ea-
dem causa, uel alia simili petim ite-
ret. Sicut & Aug. dicit in lib. 2 de
natura & gratia, quod non om-
nibus est praepcepti nomine, cum dixit. Hec sunt quae ut obtemperis
praecipimus in monasterio constitui. Ex illo enim praepcepto ob-
ligantur professores illius regulae ad obseruandum omnia ibi-
dem mandata, sed non mortaliter propterea peccant, transgre-
diendo: quoniam uerbum praecipimus, habet uim obligatiuam,
sed non determinat ad mortale: & ideo non licet ex illo talem
obligationem inferre. De alijs autem alijs uocabulis, nihil uni-
uersaliter uideo determinabile, nisi quod ex uerborum uera
apparent omnia, quae dubitando allata sunt. Et omni modo certi-
tudo huius quaestionis, quo ad nos commune, distinctionem au-
thoritatiuam apostolicam sedis exigere uideatur.

E In eodem ar. 9. q. 186. ad tertium, nota ex hac littera qd peccare
ex contemptu importat duo, scilicet actum peccati, & causam peccati.
Ver. gra. Nolle ire ad chorū, uel frangere silentium ex contem-
ptu dicit duo. Primo ipsum actum frangendi silentium, seu ipsam
omissionem eundi ad chorū: & hoc uocatur actus peccati. Secun-
do, ipsam causam peccati, scilicet contemptum: & hoc significat actū
uoluntatis resistens subijci legi, seu regule: ita quod ad peccare
ex contemptu non sufficit, etiam si esset perpetua & multae re-
uoluta & deliberata consuetudo peccandi in tali commissione, uel
omissione: sed exigitur, qd peccet quis ex tali causa. Lex hoc, qd
non uult subijci legi, seu regule, uel praetato: nā praetatus lex est
animata. Unde quando quis sub refectione ad regulam in sua uolun-
tate retinet: quod semper est quādiu uult ut subditus suae regule
uiuat, quis ex minus bona & in denota uoluntate intendat tra-
gredi eandem regulam, nūq̄ peccat ex contemptu. Causa tñ
ne frequenter peccandi dispensat ipsum paulatim: & tādē dedit
cat ipsum ad uoluntate non subijcendi se regule: qm̄ ut in lite-
ra dī, frequenter peccati dispositio inducit ad contemptum, sicut
consuetum ueniale nō corripit, differtine inducit ad mortale.

Cap. 29 in medio, co. 7.

Secunda Secunda S. Thoma. M M M 4 Super

nia peccata committuntur ex contemptu superbiae. Frequentia tñ peccati dispositiue inducit ad contemptum, secundum illud Proverb. 18. Impius cū in profundum uenerit peccatorum, contemnit.

¶ Super *Questionis centesima octingentesima sex* Articuli decimum.

ARTICVLVS X.

¶ Vtrum religiosus eodem genere peccati grauius peccet, quàm secularis.

IN artic. 10. eiusdem 186. q. nota primo tu, q uota religionis, ad supererogationis bona putas extendi, litera uerba in principio corporis articuli, & uel inde deprehende errorem tuū, dum legis q religiosus fornicando, contra castitatis uotum: & furado, cōtra paupertatis uotum agit, & non solum contra diuinum præceptum.

¶ Constat. n. furtum, & fornicationem uitare, non esse bonum supererogationis, sed necessitatis. ¶ Nota secundo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota tertio in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota quarto in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota quinto in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota sexto in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota septimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota octavo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota nono in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota decimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota undecimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota duodecimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota trigesimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota quadragésimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota quinquagesimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota sexagesimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota septuagesimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota octuagesimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

¶ Nota nonagesimo in responsione ad tertium tu fauens religionis, prælatos suos cōtemnentibus, & a suis regularibus obseruantijs recedētib, quātū criminis incurras, cum tales experientia Augu. & iudicio dñi Thomæ, & autoritate Hieremie, sint pessimi, & correptionis incapaces. Nam sicut fauorē præstas religionis, participes est bonorum quæ ab ipsis sunt: ita fauor malorū, participes est criminum eorum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vt q religiosus eodē genere peccati non grauius peccet, q secularis. Dñs enim 2. Paralipomenon 30. Dñs bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requirunt dominum Deum patrum suorum, & nō imputabit eis, q minus sanctificati sunt: sed magis uidentur religiosi ex toto corde dominum Deū patrum suorū sequi, q seculares q ex parte se, & sua Deo dāt, & ex parte sibi referuāt, ut Greg. dicit super Ezechielē, ergo uidef quod minus imputer eis, si in aliquo a sanctificatione deficiāt.

¶ 2 Præ. Ex hoc quod aliquis bona opera facit, minus contra peccata eius Deus irascitur. Dicitur enim 2. Paralipomenon 19. Impio pbes auxiliū, & his qui oderūt Dominū amicitia iungeris: & idcirco iram qdem Dñi merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te: religiosi autē plura bona opera faciunt, q seculares ergo si aliqua peccata faciunt, minus contra eos Deus irascitur.

¶ 3 Præ. Præstans uita sine peccato non transigitur, s̄m illud Iac. 3. In multis offendimus omnes. Si ergo peccata religiosorum essent grauiora peccatis seculariū, sequeretur quod religiosi essent peioris cōditionis, q seculares, & sic non esset sanum consiliū ad religionē transire.

SED CONTRA est, quod de maiori malo magis uidetur esse dolendum: sed de peccatis eorū qui sunt in statu sanctitatis & perfectionis maxime uidetur esse dolendum. Dicitur enim Hier. 23. Contritum est cor meum in medio mei, & postea subdit. Propheta namq; & sacerdos polluti sunt, & in domo mea inueni malū eorū, ergo religiosi, & alij, q sunt in statu pfectionis, cæteris paribus, grauius peccāt.

RESPON. Dicendum, quod peccatum quod a religiosis committitur, potest esse grauius peccato secularium eiusdem speciei tripliciter. Vno modo, si sit contra uotum religionis, puta, si religiosus fornicetur, uel furetur, quia fornicando facit contra uotum continentia, & furando facit cōtra uotum paupertatis, & non solum contra præceptum diuinæ legis. Secundo, si ex contemptu peccet, quia ex hoc uidetur esse magis ingratus diuinis beneficijs, quibus est sublimatus ad statum perfectionis. Sicut Apost. dicit ad Hebræos 10. quod fidelis grauiora meretur supplicia ex hoc, quod peccando filiū Dei conculcat per contēptum. Vnde & Dominus conqueritur Hier. 11. Quid est quod dilectus meus in domo mea facit scelera multa? Tertio modo, pecca-

tum religiosi potest esse maius propter quia ad uitam eius plures respiciunt. Hieremie 23. In Prophetis Hieremias rudinem adulterantium, & iterum fortauerunt manus pessimorum, ut teretur unusquisque a malitia sui. Sicut ille qui dixerat. Nescio inter posticum respectus fuisse a Domino amarissime. Et ille qui de teo matrem & concupierat eam, dicens uoluit. Præsumam coram te feci. Inuatur etiam a Domino secundum illud Eccles. 4. Si derisus ab altero succietur. Vnde soli qui non habet subleuantem se.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod la loquitur de his, quæ per infirmitatem committuntur, non autem de peccatis per contemptum.

AD SECUNDVM dicendum, quod illi cui illa uerba dicuntur, non ex maiori dam infirmitate humane affectum committuntur per contemptum.

AD TERTIUM dicendum, quod religiosi peccant ex contemptu, sed quantum in aliquo peccatum ex ignorantia, aut te, a quo de facili releuantur. Si autem ad hoc, quod ex contemptu peccant, pessimi, & maxime incorrigibiles. Hieremie 2. Confregisti iugum, dixisti. Non seruiam. In omni colloquio omni ligno frondoso tu profertur. Vnde Aug. dicit in epistola ad plebanum sem. Ex quo Deo seruire cepi, quoniam le sum expertus meliores, quam qui in me profecerunt, ita non sum expertus peccatorum qui in monasterijs ceciderunt.

QVAESTIO CLXXXII.

De his quæ competunt religiosi, in sex articulos diuisa.

¶ PRIMUM considerandum est de his quæ competunt religiosi.

ET CIRCA hoc queruntur sex.

¶ Primo, Vtrum liceat eis docere, prædicare, & alia huiusmodi facere.

¶ Secundo, Vtrum liceat eis de negotijs secularibus se intramittere.

¶ Tertio, Vtrum teneantur manibus operari.

¶ Quarto, Vtrum liceat eis de elemosinis uiuere.